

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Klára Krystynová

**Mediace jako alternativní způsob řešení sporů a její
využití v praxi**

Diplomová práce

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Mediace jako alternativní způsob řešení sporů a její využití v praxi*“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 27. března 2017.

Klára Krystynová

Mé poděkování patří JUDr. Ondřeji Šmídovi, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnoval. Dále bych chtěla poděkovat svým kamarádům, kteří mi vždy pomáhali a byli tady pro mě. V neposlední řadě patří obrovské díky mé rodině, která mi nejenom během psaní této práce, ale po celé mé studium poskytovala zázemí a neustálou podporu. A za to všem patří obrovské díky.

Obsah

OBSAH	4
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	5
1. ÚVOD	7
2. ZÁKLADNÍ PŘEHLED VÝVOJE MEDIACE	10
3. DŮVĚRNOST A S NÍ SOUVISEJÍCÍ MLČENLIVOST V MEDIACI	12
3.1. ZÁKONNÉ VYMEZENÍ MLČENLIVOSTI V PRÁVNÍM ŘÁDU ČR.....	12
3.1.1. <i>Evropská právní úprava vztahující se ke mlčenlivosti</i>	13
3.1.2. <i>Výjimky z principu mlčenlivosti v ČR</i>	14
3.1.3. <i>Hrozící represe při porušení principu mlčenlivosti</i>	16
3.2. ÚPRAVA MLČENLIVOSTI PRO STRANY SPORU	16
3.3. MLČENLIVOST STRAN SPORU	18
3.4. SLOVENSKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA MLČENLIVOSTI	20
3.5. MLČENLIVOST A JEJÍ ÚPRAVA V JUDIKATUŘE V USA	20
3.5.1. <i>Případ J. Michael Hand v. Walnut Valley Sailing Club</i>	21
3.5.2. <i>Případ Michael Cassel v. Wasserman, Comden, Casselman & Pearson, L.L.P., et al.</i>	22
4. REFLEXE SOUČASNÉHO VÝVOJE MEDIACE V ČESKÉ REPUBLICE	26
4.1. SOUDEM NAŘÍZENÉ PRVNÍ SETKÁNÍ S MEDIÁTOREM	26
4.2. APLIKACE MEDIACE V CIVILNĚPRÁVNÍCH SPORECH PŘED ČESKÝMI SOUDY.....	33
4.3. GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ	37
5. ZÁVĚR	45
6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	48
6.1. KNIHY/MONOGRAFIE	48
6.2. ČLÁNKY Z ODBORNÝCH ČASOPISŮ	48
6.3. PRÁVNÍ PŘEDPISY.....	49
6.4. JUDIKATURA	50
6.5. OSTATNÍ ZDROJE	50
7. ANOTACE	52
7.1. KLÍČOVÁ SLOVA:.....	52
8. ABSTRACT	53
8.1. KEY WORDS:.....	53

Seznam použitých zkratek

ADR	Alternative dispute resolution
AMČR	Asociace mediátorů České republiky
AŘS	Alternativní řešení sporů
CESL	Společná evropská právní úprava prodeje
ČR	Česká republika
EC	Evidence Code
EK	Evropský kodex chování pro zprostředkovatele
EU	Evropská unie
KŘ	Zákon č. 255/2012, o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů
KSO	Krajský soud v Ostravě
MS	Ministerstvo spravedlnosti České republiky
NSZOM	Zákon č. 390/2015 Z. z., ktorým sa mení a doplňa zákon č. 420/2004 Z.z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré
OSO	Okresní soud v Olomouci
OSŘ	Občanský soudní řád
OZ	Občanský zákoník
Studie EU	Zpráva Komise Evropského parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech
SZOM	Slovenský zákon o mediácii
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
VoZaOM	Vyhláška o zkouškách a odměně mediátora
WCCP	Wasserman, Comden, Casselman & Pearson, L.L.P., et al.
ZOM	Zákon o mediaci

ZP	Zákoník práce
ZŘS	Zákon o zvláštních řízeních soudních
ŽZ	Živnostenský zákon

1. Úvod

Jako téma diplomové práce jsem si zvolila soukromoprávní mediaci vyjma mediace rodinné. K výběru daného námětu mě vedlo hned několik faktorů. Předně považuji mediaci za jeden z velmi zajímavých a vhodných způsobů řešení sporů, i když nelze jistě říci, zda jsou společenské konvence a celkově společnost v České republice (dále jen ČR) připraveny řešit své spory „samy“ bez vrchnostenského prvku v řízení.

Dalším faktorem je aktuálnost daného tématu. V posledních pár letech byla nejenom napsána řada knih věnující se tomuto motivu, ale této oblasti bylo věnováno mnoho odborných článků popisujících základní prvky mediace a její využití v praxi. Mezi nejvýznamnější odborníky na slovo vzaté patří v ČR Lenka Holá. Do její publikační činnosti, kterou jsem zahrnula i do svých zdrojů, patří monografie *Mediace v teorii a praxi, Mediace a možnosti využití v praxi* a jiné. Nutno podotknout, že dokonce kompletní čísla významných právních časopisů se v ČR mediací zabývaly. Z nichž můžeme jmenovat *Bulletin advokacie* a jeho číslo 6 z roku 2013, kdy jeho hlavní obsah tvořily články expertů zabývajících se mediací. I přes tento fakt dané téma nepovažuji za vyčerpané.

Poslední pohnutkou k mému výběru bylo její širší pronikání do aplikační praxe v soukromoprávních sporech. Na tomto místě bych chtěla poznamenat, že o mediaci v trestním řízení ani o mediaci v rodinném právu či o mediaci přeshraniční (s mezinárodním prvkem) nebudu v diplomové práci takřka hovořit.

V práci vymezuji základní pojmy týkající se mediace, ale pouze okrajově. Hlavní důraz je kladen na praktické využití mediace v ČR a několik problémových aspektů, které se při jejím začlenění do právního řádu ČR objevují. Problémových aspektů lze nalézt vícero, ale vzhledem k rozsahu diplomové práce jsem se zaměřila pouze na ty dle mého názoru nejpalčivější.

Při aplikaci právních předpisů jsem používala různé výkladové metody. Pro první seznámení s právní normou, jsem vycházela z jazykového (gramatického) výkladu, ale je to pouhé „prvotní vodítko“. Pro správnou právní argumentaci to zdaleka nestačí. Melzer vnímá jako hlavní význam jazykového výkladu „*ve vymezení hranic pro další postup při interpretaci*.“¹ Každý pojem můžeme rozdělit do několika oblastí. Základem je jádro pojmu, dále neurčitá část pojmu a třetí oblast je oblast mimo rozsah pojmu končící hranicí nejširšího možného jazykového významu.² Pro aplikaci práva je hlavní neurčitá část pojmu. Jedná se o část, která způsobuje různé přístupy

¹ MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 96.

² MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 98-101.

k výkladu právní normy a její následné aplikovatelnosti. Při práci s neurčitou částí pojmu vycházím buď to z restriktivního výkladu, nebo výkladu extenzivního. V návaznosti na seznámení se s danou normou jsem vycházela taktéž z dalších výkladových metod. Z historického výkladu jsem vycházela při seznamování se s normou v souvislosti s důvodovou zprávou vytvořenou zákonodárcem. Neopomíjela jsem ani výklad systematický, logický, teleologický či komparativní.

Komparativní výklad využívám při nalézání řešení problémů s využitím jiných právních řádů a jejich judikatury v dané oblasti. „*Cizí právní řady mohou působit inspirativně. Dále lze předpokládat, že řešení delší dobu existující v jiném právním řádu, je řešením, které je s praxí prověřeno z hlediska své efektivity.*“³ V práci jsem mimo jiné vycházela z judikatury USA, jelikož velký rozvoj mediace začal již po druhé světové válce právě tam. Přesněji v 60. letech minulého století v USA. Do Českého právního prostředí se dostala o desítky let později a o rozvoji mediace v ČR můžeme hovořit až v posledních pár letech, máme-li na mysli netrestní neboli soukromoprávní mediaci. Z čehož vyplývá, že v Americe mají mnohem větší znalosti, a hlavně zkušenosti s danou problematikou. Nato aplikuji metodu komparace, např. se Slovenskou republikou nebo Evropskou unií (dále jen EU). Z důvodu, že právní řád Slovenské republiky je velmi podobný českému a v mnohém se navzájem inspirují a nesmíme opominout fakt, že vycházejí ze společných kořenů. Slovenský zákon č. 420/2004 Z. z., o mediácii⁴ (dále jen SZOM) sloužil jako jeden z hlavních inspiračních zdrojů pro tvorbu zákona č. 202/2012 Sb., zákona o mediaci a o změně některých zákonů (dále jen ZOM) v ČR. Mimo slovenskou právní úpravu se vycházelo i z rakouského Zivilrechts-Mediations - Gesetz, a v neposlední řadě nesmíme opomenout ani německou a francouzskou úpravu, které byly použity jako inspirační zdroj, i u mnoha dalších nově přijatých zákonů v ČR.⁵ Na tvorbu zákona měla bezesporu vliv skutečnost, že jsme součástí kontinentálního typu práva a tomu odpovídají i zvolené inspirační zdroje. Zákon v sobě zahrnuje právní úpravu EU, kterou je ČR vázána, jako jedna z členských zemí EU. Pomocí komparace se snažím ukázat odlišné způsoby právního ukotvení mediace v různých právních systémech a možné inspirační zdroje pro naši právní úpravu de lege ferenda, buď v částech, kde máme mezery, nedostatky, nejasnosti nebo jako možný inspirační zdroj pro vývoj u nás.

Dále aplikuji metodu analýzy. Konkrétně se jedná o analýzu poskytnutých statistických údajů z Ministerstva spravedlnosti České republiky. Z uvedených čísel vycházím při zhodnocení

³ MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. Praha: C.H. Beck, 2010. s. 195.

⁴ Zákon č. 420/2004 Z. z., o mediácii a o doplnění niektorých zákonov, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ PRUDÍKOVÁ, Dana, KORBEL, František. Role Ministerstva spravedlnosti při přípravě zákona o mediaci. *Bulletin Advokacie*, 2013, roč. 20, č. 6, s. 15.

aktuálního uplatnění mediace v ČR a při prognóze jejího možného budoucího vývoje u nás. Hlavním účelem analýzy je zhodnocení využití institutu mediace po právním zakotvení ZOM v soukromoprávních sporech v návaznosti na novelu zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád (dále jen OSŘ) a jejího § 100 odst. 2, kde je upravena metoda nařízeného prvního setkání se zapsaným mediátorem, kterou nařídí příslušný soudce v konkrétní věci. V daném kontextu chci upozornit, že pokud se v práci bude vyskytovat slovo mediátor, je tím myšlen zapsaný mediátor, který je zakotven v zákoně o mediaci. Pokud by se mělo jednat o nezapsaného mediátora, tak je v práci takto označen, aby nedocházelo k nedorozuměním či ke kontradikci.

Pro hlavní vymezení tématu či jeho ohraničení jsem si zvolila aplikaci mediace v praxi. Z toho plynou i mé výzkumné otázky, na které se v závěru práce pokouším uspokojivě odpovědět. První výzkumná otázka zní: *„Bylo by vhodné de lege ferenda rozšířit zákonný princip mlčenlivosti i na strany řízení v ČR?“* Druhá výzkumná otázka zní: *„Jaké jsou výsledky nařízeného prvního setkání se zapsaným mediátorem a využití v daném případě cesty v rámci mediace?“*

2. Základní přehled vývoje mediace

Kam až sahají kořeny mediace? Už v tradičním kmenovém společenství můžeme pozorovat prvky mediace na příkladu stařešiny, který jako nejmoudřejší osoba z kmene rozhodovala spory mezi jednotlivými členy tlupy.

Mnohé příklady lze nalézt ve starověku, kdy spory byly řešeny pomocí třetí nezúčastněné osoby, která spor rozhodovala, ať už to bylo z postavení morálního či systémového. „Římské právo využívalo služeb mediátora od dob Justiniána a nazývalo ho *internuncius, medium, intercessor, philanthropus, interpolator, conciliator, interlocutor, interpres a nakonec mediator*.“⁶

Dlouhou dobu nebyla mediace nikterak dávána do popředí, na druhou stranu nemůžeme říci, že neexistovala, skrývala se ve stínu rozhodčího řízení, se kterým má mnoho společných prvků, jako jedna z možností alternativního způsobu řešení sporů (dále jen ADS/AŘS). Hlavní překážky rychlejšího rozvoje mediace spatřuji v neexistenci kontinuálního samostatného vývoje. Mediace neměla svůj teoretický výklad, empirický vývoj apod.

V 60. letech 20. století se mediace začala samostatně rozvíjet v Americe. Odvíjelo se to od potřeb společnosti a samozřejmě od velkého přetížení justice. Přetíženost v justici vrcholila v době, kdy započala expanze mediace. Odbřemenění justice je jedním z charakteristických znaků mediace od počátku až do současnosti. Tato pomoc ve skutečnosti v sobě skrývá velký potenciál a je vnímána jako velké pozitivum, které mediace poskytuje či může poskytnout. Ještě přesněji bychom mohli říci, že se jedná o moderní pojetí mediace nebo o její moderní adaptaci a etablování v právních prostředích celého světa, které vychází z amerického vývoje z přelomu 60. a 70. let. Tak je tomu i v rámci ČR. Do právního systému ČR se mediace dostávala od počátku 90. let minulého století.

Mediace je již jistou řádku let užívanou formou řešení sváru dvou stran. Běžně se používá v Americe, Kanadě či západní Evropě. Existují i různé globální organizace, mezi něž patří *World Mediation Forum* – WMF – Světové fórum mediátorů⁷, *European Mediation Network Initiative* – EMNI – Evropská síť mediátorů⁸, *World Mediation Organization* – WMO – Světová mediační organizace⁹ a v ČR *Asociace mediátorů České republiky* – AMČR.¹⁰ To samozřejmě napomáhá k jejímu dalšímu rozvoji a expanzi po celém světě a jejímu stále většímu vlivu i

⁶ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. s. 14.

⁷ World Mediation Forum [online]. [cit. 14. 2. 2017]. Dostupné na < <http://www.mediate.com/mediator/search.cfm>>.

⁸ European Mediation Network Initiative [online]. [cit. 14. 2. 2017]. Dostupné na < <http://www.european-mediation.eu/>>.

⁹ World Mediation Organization [online]. [cit. 14. 2. 2017]. Dostupné na < <http://www.worldmediation.org/>>.

¹⁰ Asociace mediátorů České republiky [online]. [cit. 14. 2. 2017]. Dostupné na < <http://www.amcr.cz/>>.

v kontinentálním právu, jelikož v ČR a v některých zemích EU není mediace moc dlouho používaným způsobem řešení. V ČR se mediace začala uplatňovat počátkem devadesátých let, ale k jejímu většímu uplatnění v soukromoprávních sporech dochází až od roku 2012, což není až tak dlouhá doba.

3. Důvěrnost a s ní související mlčenlivost v mediaci

Mediace je založena na čtyřech základních pilířích. Jedná se o principy dobrovolnosti, důvěrnosti, neformálnosti a posledním principem je princip nestrannosti a neutrality. Důvěrnost a mlčenlivost jsou jedny ze základních charakteristických znamení, na kterých systém mediace stojí. Princip důvěrnosti má dva aspekty. Prvním je neveřejnost jednání a druhým je mlčenlivost. V daném ohledu se zaměřuji mimo jiné i na to, jak mohou informace sdělené během mediace, jejichž výsledkem nebude mediační dohoda, být dále užity, např. během rozhodčího řízení nebo případného soudního sporu. Bylo by vhodné de lege ferenda rozšířit zákonný princip mlčenlivosti i na strany řízení v ČR?

3.1. Zákonné vymezení mlčenlivosti v právním řádu ČR

§ 9 zákona o mediaci se přímo zabývá mlčenlivostí, ale nutno podotknout, že pouze mlčenlivostí mediátora. Mediátor je fyzická osoba, jež je vedena snahou zprostředkovat dohodu mezi stranami sporu. Nemusí se jednat pouze o osobu právně vzdělanou. V § 2 písm. c) ZOM je zakotvena legální definice mediátora: „*Mediátorem je fyzická osoba, která je zapsaná v seznamu mediátorů.*“ A contrario se působnost ZOM nevztahuje na nezapsané mediátory. Na další účastníky mediace se povinnost mlčenlivosti dle ZOM nevztahuje taktéž. Mezi další účastníky mediace patří strany konfliktu a případně jejich právní zástupci. V rámci mediačního řízení není povinné zastoupení advokátem, jak je tomu např. při dovolání dle § 241 odst. 1 OSŘ¹¹.

Jazykové znění § 9 odst. 1 ZOM zní takto: „*Mediátor je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s přípravou a výkonem mediace, a to i po vyškrtnutí ze seznamu. To platí i v případě, že nebyla uzavřena smlouva o provedení mediace.*“ Pravidlo mlčenlivosti je rozšířeno v § 9 odst. 4 ZOM, kdy se povinnost mlčenlivosti vztahuje i na zaměstnance mediátora a další osoby na mediaci participující. Mezi osoby přítomné u mediace můžeme zahrnout mediátorovu zapisovatelku apod. Smlouvou o provedení mediace samotná mediace v ČR začíná. Takto je to uvedeno v § 4 ZOM¹², jenž vymezuje i obligatorní náležitosti smlouvy. Veškeré předchozí kroky jsou předmediační fází, kdy se subjekty seznamují s institutem mediace a rozvažují, zda chtějí zvolit danou cestu či nikoliv. Ze zákonného ustanovení můžeme pomocí jeho analýzy vyvodit, že

¹¹ „Není-li dále stanoveno jinak, musí být dovolatel zastoupen advokátem nebo notářem. Notář může dovolatele zastupovat jen v rozsahu svého oprávnění stanoveného zvláštními právními předpisy.“

¹² § 4 (1) „Mediace je zahájena uzavřením smlouvy o provedení mediace.

(2) Smlouva o provedení mediace musí obsahovat alespoň

a) označení stran konfliktu,

b) jméno, popřípadě jména, příjmení a adresu místa podnikání mediátora,

c) vymezení konfliktu, který je předmětem mediace,

d) výši odměny mediátora za provedenou mediaci nebo způsob jejího určení, popřípadě ujednání o záloze nebo ujednání o tom, že mediace bude provedena bezplatně,

e) dobu, po kterou má mediace probíhat, nebo ujednání o tom, že mediace má probíhat po dobu neurčitou.“

mediátor je povinen zachovávat mlčenlivost o nových poznatcích, o kterých byl informován během řízení, ale nejenom o těchto skutečnostech. Mlčenlivost se dle mého názoru vztahuje i na samotnou informaci, zda proběhl, probíhá či neproběhl mediační proces. Již sdělení dané informace třetí nezúčastněné osobě na mediaci je způsobilé narušit vztah důvěry mezi stranami a mediátorem. A ve výsledku může zabránit uzavření mediační dohody. K tomu Cholenský: „Obecně ze zákona o mediaci plyne, že má mediátor zachovávat mlčenlivost již o tom, že vůbec provádí (či prováděl) mediaci mezi konkrétními stranami nebo byl o provedení mediace požádán.“¹³

Povinnost mlčenlivosti není pojata až od započetí mediačního řízení (uzavřením dohody o provedení mediace), ale zahrnuje i předmediační fázi. Jedná se mimo jiné o situaci, kdy mlčenlivost se vztahuje už na průběh nařízeného prvního setkání s mediátorem. Mlčenlivosti nepůsobí pouze vně, tedy vůči třetím nezúčastněným osobám, které na mediaci neparticipují, ale je vyžadována i uvnitř samotné probíhající mediace. Mediátor nemá oprávnění sdělit informace získané od jedné strany v rámci rozhovoru za zavřenými dveřmi druhé straně, když mu k tomu sama strana nedá povolení. Nevyjímaje ani informace, zda došlo k mediaci či nikoliv. Samozřejmě i v těchto okolnostech lze pravidlo prolomit udělením souhlasu či zákonnou úpravou.¹⁴

3.1.1. Evropská právní úprava vztahující se k mlčenlivosti

Zákonná úprava vychází z čl. 7 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES.¹⁵ Na evropské úrovni je ve Směrnici Evropského Parlamentu a Rady 2008/52/ES vymezení mediace velmi obsírně pojato v čl. 3 a): „*Mediací*“ se rozumí formální řízení, jakkoli nazvané nebo uváděné, ve kterém dvě nebo více stran sporu samy dobrovolně usilují o dosažení dohody o vyřešení sporu za pomoci mediátora. Toto řízení mohou zahájit strany sporu nebo může být navrženo či nařízeno soudem nebo stanoveno právem členského státu. Řízení zahrnuje mediaci vedenou soudcem, který není příslušný pro žádné soudní řízení týkající se dotčeného sporu. Tento pojem nezahrnuje pokusy příslušného soudu nebo soudce urovnat spor v průběhu soudního řízení týkajícího se dotčeného sporu.“¹⁶ V této souvislosti bych chtěla podotknout, že směrnice je prvotně určena pro přeshraniční případy. Ale jak už praxe ukázala, tak „téměř všechny členské státy rozšířily oblast působnosti svých opatření provádějících tuto směrnici z přeshraničních případů rovněž na případy

¹³ HOLÁ, Lenka a kolektiv. *Mediace a možnost využít v praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. s. 209.

¹⁴ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, J. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 50.

¹⁵ Čl. 7 odst. 1 písm. a),b) „Vzhledem k tomu, že mediace má probíhat způsobem dodržujícím důvěrnost, zajistí členské státy, aby mediátoři ani osoby zúčastněné na správě mediačního řízení nebyli nuceni předkládat důkazy v občanských a obchodních soudních řízeních nebo v rozhodčích řízeních ohledně informací vyplývajících z mediace nebo souvisejících s mediačním řízením, pokud se strany nedohodnou jinak, a to s výjimkou případů, kdy:

a) je to nutné z naléhavých důvodů veřejného pořádku dotčeného členského státu, zejména vyžaduje-li to zabezpečení ochrany nejlepších zájmů dětí nebo zabránění újme na tělesné nebo duševní integritě člověka, nebo

b) je zpřístupnění obsahu dohody vyplývající z mediace nutné k provedení nebo výkonu dané dohody.“

¹⁶Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2008/52/ES [online]. [cit. 18. 2. 2017]. Dostupné na < <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32008L0052>>.

*vnitrostátní.*¹⁷ Zpráva Komise Evropského parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech (dále jen Studie EU) vyjadřuje kladné reakce k tomuto kroku v návaznosti na významnější počty mediací v rámci jednoho státu.¹⁸

Požadavek důvěrnosti je zařazen i v Evropském kodexu chování pro zprostředkovatele (dále jen EK).¹⁹ Vztahuje se na informace sdělené v rámci mediace, kdy výjimky z tohoto pravidla lze nalézt v zákonné úpravě nebo v obecné kategorii veřejného pořádku.²⁰ Evropská úprava, jako i v jiných případech, umožňuje zpřísnění pravidel na národní úrovni, ale zmírnění nikoliv.

3.1.2. Výjimky z principu mlčenlivosti v ČR

V právu je velmi obvyklé, že každé pravidlo má své výjimky. Tak tomu je i u principu mlčenlivosti. Princip mlčenlivosti je prolomen dle § 9 odst. 2 ZOM²¹, v případě dohody všech stran konfliktu na zproštění mediátora mlčenlivosti. Možnost neuplatnění principu mlčenlivosti přechází v případě smrti na právní nástupce osoby, která byla stranou mediace. Druhá výjimka je v § 9 odst. 3 ZOM, který zní: „*Povinností mlčenlivosti není mediátor vázán v rozsahu nezbytném pro řízení před soudem nebo jiným příslušným orgánem, je-li předmětem řízení spor plynoucí z výkonu činnosti mediátora mezi ním a stranou konfliktu anebo jejím právním nástupcem a dále v rozsahu nezbytném pro svou obranu v rámci výkonu dohledu nad činností mediátora nebo v kárném řízení.*“ V tomto případě se jedná pouze o částečné prolomení zásady mlčenlivosti. Nejedná se o prolomení absolutní, jelikož je zde omezení nezbytností, tedy faktickou nutností použití některé informace z mediačního řízení pro svou obhajobu, nikoliv neuvážené poskytování informací z proběhnuvší mediace. Jiná situace by nastala v případě, že by mediátor byl předvolán jako svědek k soudu ve věci, kdy působil jako mediátor a měl vypovídat o informacích, ke kterým se dostal v rámci mediace. Na danou situaci by se výjimka neaplikovala a v návaznosti na princip mlčenlivosti by se měl mediátor před soudem odvolat na tento princip a nesdělovat žádné informace získané od stran konfliktu. Ke

¹⁷ Zpráva Komise Evropského parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech [online]. 5 s. 26. 8. 2016 [cit. 17. 11. 2016]. Dostupné na <<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/CS/1-2016-542-CS-F1-1.PDF>>.

¹⁸ Tamtéž

¹⁹ Evropský kodex chování pro zprostředkovatele [online]. [cit. 7. 2. 2017]. Dostupný na <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_cs.pdf> .

²⁰ Tamtéž

²¹ „*Povinností mlčenlivosti mohou mediátora zprostit pouze všechny strany konfliktu. Smrtí, prohlášením za mrtvého nebo zánikem některé ze stran konfliktu přechází právo zprostit mediátora mlčenlivosti na jejího právního nástupce.*“

stejnému názoru dospěla Hájková: „*Mlčenlivost mediátora se vztahuje právě i na situaci, kdy by měl vypovídat jako svědek nebo účastník řízení, a mediátor je povinen se jí ve vztahu k soudu dovolat.*“²²

Další výjimky a prolomení principu mlčenlivosti mediátora jsou upraveny v § 367 a § 368 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen T'Z). Jedná se o povinnost oznámit organům činným v trestním řízení, jak trestný čin, který sice neproběhl, ale připravuje se nebo probíhá. Nad to, dle § 368 T'Z mají povinnost informovat o již proběhnuvším trestném činu. Dostáváme se díky tomu do zajímavé situace. U § 368 odst. 3 T'Z je zakotvena výjimka zprošťující dané povinnosti advokáty nebo jeho zaměstnance v návaznosti na jejich profesní činnost, ale tato výjimka se neuplatní u nepřežázení trestného činu, tedy se týká pouze neoznámení trestného činu. V návaznosti na shora zmíněné, jak přistoupit k situaci, kdy § 368 T'Z se neuplatní na advokáty, ale mediátor může být zároveň advokátem? Je nepochybné, že zákonodárce chtěl tímto ustanovením ochránit vztah klient advokát a jejich vzájemnou důvěru. Dle mého názoru, kdybychom přistoupili na aplikovatelnost ustanovení na mediátory advokáty v rámci jejich mediační činnosti, tak by došlo k nechtěnému extenzivnímu výkladu zákona, který zákonodárce nezamýšlel. Navíc by nastala jistě nechtěná situace, kdy by se prohloubilo rozvětvení mediace na mediaci prováděnou mediátorem advokátem a mediátorem vykonávající jakoukoliv jinou činnost. K této věci odstavec níže. V případě, že je mediátor advokát, tak by se na něj neuplatnil § 368 T'Z. Ale mediátor vykonávající jakoukoliv jinou profesi by byl tímto pravidlem vázán. Pomocí teleologického výkladu lze vyvodit závěr, že důraz je v dané věci kladen na prováděnou činnost, a to buď činnost čistě advokátní, nebo mediační. Mediátor, který je sice i advokátem, ale v dané věci vystupuje v postavení mediátora, se musí řídit principy a zákonnými povinnostmi jeho profesí uloženými v návaznosti na prováděnou činnost. Tedy, že mediátor-advokát je v daném případě hlavně v postavení mediátora a jeho právní vzdělání, zapsání v advokátní komoře není pro danou situaci zásadní. Z těchto důvodů docházím k závěru, že § 368 T'Z se má aplikovat na mediátory-advokáty během mediačního řízení stejně tak, jako na mediátory neadvokáty.

Mediace je mezioborovou profesí, která v sobě zahrnuje psychologii, sociologii, sociální práce a právo. „*Mediátor není jen právníkem, psychologem, sociologem či sociálním pracovníkem, kteří mají každý své specifické poslání a aktivity. Mediátor využívá pouze určité dovednosti z každé profese, a proto je mediace oborem interdisciplinárním, jeho metoda je přesně definovaná a příprava mediátora vyžaduje speciální vzdělání a praxi.*“²³ I z těchto důvodů není mezi požadavky pro zápis do seznamu mediátorů dle §

²² HÁJKOVÁ, Šárka. Mediace v kontextu občanského soudního řízení. *Bulletin advokacie*, 2013, roč. 15, č. 6, s. 25.

²³ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Facilitativní mediace: řešení konfliktu prostřednictvím mediátora*. 1. vydání. Praha: Portál, 2012. s. 41.

16 odst. 1 písm. c)²⁴ ZOM zakotvena podmínka právního vysokoškolského vzdělání, ale je to stanoveno obecně, jako povinnost vysokoškolského magisterského vzdělání. Mediátorem se tedy může stát, jak právník, tak i příkladmo psycholog. V zákoně o mediaci vzniká určitá dvojkolejnost v přístupu k mediátorům a mediátorům, kteří jsou zároveň i advokáti. V § 13 ZOM je vymezení dohledu nad mediátory, kdy obecně jej vykonává Ministerstvo spravedlnosti ČR (dále jen MS). Ministerstvo postupuje v rámci kontrolního řádu (dále jen KŘ).²⁵ Vyhotovuje se protokol o kontrole, ve kterém se mimo jiné uvádí dle § 12 odst. 1 písm. h) KŘ „kontrolní zjištění, obsahující zjištěný stav věci s uvedením nedostatků a označení právních předpisů, které byly porušeny, včetně uvedení podkladů, z kterých tato kontrolní zjištění vycházejí.“²⁶ Lze se bránit pomocí námitek dle § 13 odst. 1, 2 KŘ.²⁷ Na mediátory advokáty se ono pravidlo neuplatňuje a dohled provádí Česká advokátní komora. Zajímavým faktem zůstává, že v zákoně je vymezena pouze tato odlišnost, ale u notářů, kteří mají taky svoji komoru, se odchylka neuplatní.

3.1.3. Hrozící represe při porušení principu mlčenlivosti

Sankce, které skýtá současně platná právní úprava, za porušení povinnosti mlčenlivosti jsou následující. Zaměstnanci mediátora a i samotný mediátor se mohou dopustit pouze přestupku dle § 25 odst. 1 písm. b) ZOM²⁸ a § 26 odst. 2 písm. a) ZOM²⁹. Kdy § 26 odst. 3³⁰ a odst. 4 ZOM³¹ vymezuje maximální hranice pokuty za toto porušení. Danou úpravu spatřuji jako vhodnou, poskytující prostor pro volné uvážení projednávající osoby v návaznosti na konkrétní aspekty případu. Vymezení horní hranice vnímám jako důvod preventivní. Měl by jak odradit od spáchání porušení principu, tak dle mého názoru evokuje důraz kladený na tento princip zákonodárcem.

3.2. Úprava mlčenlivosti pro strany sporu

Jak dohoda o provedení mediace, tak i případná mediační dohoda jsou projevem autonomie vůle stran, kdy se projevuje jejich svobodná vůle danou smlouvu uzavřít a vymezit si tak její obsah, aby byl přijatelný pro všechny zúčastněné. Nesmíme opomenout fakt, že samotná

²⁴ „Osoba, která získala vysokoškolské vzdělání v magisterském nebo v navazujícím magisterském studijním programu v České republice, nebo získala obdobné vysokoškolské vzdělání v zahraničí, pokud mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, uznání takového vzdělání stanoví, anebo které bylo toto vzdělání uznáno podle jiného právního předpisu.“

²⁵ Zákon č. 255/2012, o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ Tamtéž

²⁷ „Námítky proti kontrolnímu zjištění uvedenému v protokolu o kontrole může kontrolovaná osoba podat kontrolnímu orgánu ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení protokolu o kontrole, není-li stanovena v protokolu o kontrole lhůta delší.“

(2) „Námítky se podávají písemně, musí z nich být zřejmé, proti jakému kontrolnímu zjištění směřují, a musí obsahovat odůvodnění nesouhlasu s tímto kontrolním zjištěním.“

²⁸ „Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že, jako osoba, která se podílí na zajištění přípravy a průběhu mediace, poruší povinnost mlčenlivosti podle § 9 odst. 4.“

²⁹ „Mediátor se dopustí správního deliktu tím, že poruší povinnost mlčenlivosti podle § 9 odst. 1.“

³⁰ „Za správní delikt podle odstavce 2 písm. e) až h) a k) a l) se uloží pokuta do 50000 Kč.“

³¹ „Za správní delikt podle odstavce 1 nebo podle odstavce 2 písm. a) až d), i) a j) se uloží pokuta do 100000 Kč.“

dohoda o provedení mediace není samovykonatelná. Nelze tedy automaticky při jejím neplnění jedné ze stran přistoupit k jejímu výkonu. Aby se stala mediační dohoda vykonatelná, je nutný její sepsí ve formě notářského zápisu nebo její schválení formou soudního či preátorského smíru. V případě, že strany v rámci mediace dojdou ke vzájemné shodě a bude uzavřena mediační dohoda, soud bude postupovat v intencích § 67 - 69 OSŘ, týkajících se smírčího řízení, jež upravuje préátorský smír. Jedná se o zjednodušenou formu klasického soudního řízení. Soud je vázán 30 denní lhůtou stanovenou v § 67 odst. 2 OSŘ³² pro své rozhodnutí o mediační dohodě.

Souhlasím s názorem Drápala a Bureše: „*Lze dovodit, že mediační dohodu bude přezkoumávat jako konkrétní návrh smíru z hlediska souladu s právními předpisy. Dospějí-li k závěru, že navrhovaná dohoda je v rozporu s právními předpisy, případně povaha věci nepřipouští uzavřít ohledně konkrétní záležitosti soudní smír.*“³³ Soud by tedy odstranil pouze prvky contra legem, zbytek dohody by schválil. Nesmíme opomenout ani velmi podstatný prvek, zda lze v dané věci uzavřít mediační dohodu nebo-li zda lze v dané věci uzavřít smír. V § 99 odst. 1 OSŘ je napsáno, že „*Připouští-li to povaha věci, mohou účastníci skončit řízení soudním smírem.*“ Co se rozumí povahou věci? To v zákoně nenajdeme, ale v soudní judikatuře ano. „*Povahou věci je vyloučeno uzavřít smír zejména ve věcech, v nichž lze zahájit řízení i bez návrhu, ve věcech, v nichž se rozhoduje o osobním stavu a ve věcech, v nichž hmotné právo nepřipouští vyřízení věci dohodou účastníků právního vztahu.*“³⁴ Beznávrhová řízení se vyskytují hlavně v ZŘS, kdy § 13 odst. 1 ZŘS vymezuje zahájení řízení i bez návrhu.³⁵ Dále se jedná o věci o osobnostním stavu, kdy je zákonodárcem kladen velký důraz na danou oblast a je vyžadováno konstitutivní rozhodnutí soudu. Výčet věcí, které spadají do neurčitého zákonného spojení dle povahy věci, není uzavřený, ale tyto tři oblasti jsou ty nejvýznamnější.

Jak smlouva o provedení mediace, tak i mediační dohoda jsou smlouvami. Smlouvu můžeme vymezit jako závazek dvou či více stran, kdy si strany mezi sebou vymezí její obsah a mají vůli se jí řídit v rámci jejich kontraktace. Tedy v případě jejího neplnění jednou ze stran vzniká oprávnění druhé strany domáhat se plnění v rámci nalézacího soudního řízení. Vše vychází z římské zásady pacta sunt servanda, která je i přímo vymezena v § 3 odst. 2 písm. d) OZ³⁶.

³² „Soud rozhodne o tom, zda schvaluje mediační dohodu uzavřenou podle zákona o mediaci, nejdéle do 30 dnů od zahájení smírčího řízení.“

³³ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Komentář k Občanskému soudnímu řádu*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 317.

³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. ledna 2006, sp. zn. 30 Cdo 641/2005.

³⁵ „Řízení se zahajuje i bez návrhu, není-li zákonem stanoveno, že lze řízení zahájit jen na návrh.“

³⁶ „Soukromé právo spočívá zejména na zásadách, že smlouvy mají být splněny.“

Autonomie vůle je stěžejní zásadou v soukromoprávních vztazích. Dohody o provedení mediace či mediační dohody se tedy v mnohých případech mohou lišit a záleží pouze na daných stranách, jak si pravidla vymezí. Tedy i pravidla týkající se mlčenlivosti lze upravit dle jejich představ. Samozřejmostí je, že se to může týkat pouze pravidel, která jsou v zákoně ukotvena dispozitivně. S porušením je většinou spojena neplatnost jednání. Vymezení v dohodě o provedení mediace může vypadat tak, že za důvěrný je považován jak psaný, tak i mluvený projev v průběhu předmediační fáze, tak i mediační fáze. Zveřejněna může být pouze mediační dohoda podepsaná oběma stranami sporu, k čemuž je navíc potřeba podpisu všech stran mediace. Dohoda stran o jejich přístupu k principu důvěrnosti může být samozřejmě stanovena, jak ústně, tak i písemně, jelikož zákon nevyžaduje písemnou formu. Ale vzhledem k opatrnosti pro případné soudní řízení a nepřidělování si dalších problémů bych doporučila formu písemnou.

3.3. Mlčenlivost stran sporu

Zákon o mediaci nikterak nereflektuje mlčenlivost stran sporu. Co to tedy pro strany znamená? Neevokuje to v nich, že raději sdělené informace filtrují, aby měly případně trumpfy pro soudní řízení? Jediná možnost *de lege lata*, jak vztáhnout povinnost i na strany, je úprava v rámci dohody o provedení mediace. Takže je to ponecháno na jejich obezřetnosti či laxnosti. Svatoš se k současnému neuplatnění mlčenlivosti na strany vyjádřil takto: „*Takové pojetí není úplně nejšťastnější, neboť může bránit stranám v plném prezentování svého případu v obavě z možného zneužití informací uvedených během mediace v potencionálním soudním řízení.*“³⁷ Zahrnutí zákonné povinnosti mlčenlivosti stran by dle mého názoru bylo nápomocno k větší sdílnosti stran pro poskytování úplných informací. Existují i opačné názory, že právě tento přístup by byl v rámci kontinentálního právního prostředí neadekvátní, právě v návaznosti na možnost soudního či rozhodčího řízení a nutnost dokazování dle Horáčka.³⁸

Jedná se o situaci, kdy se dostávají do konfliktu dvě skutečnosti. Jednak, se jedná o stav, kdy je žádoucí či vhodné, aby strany během mediace sdělovaly své informace otevřeně, bez jakýchkoliv obav ze zveřejnění informací. Proto je nutné, aby strany měly vytvořené prostředí důvěry, ale na druhou stranu se cítily být chráněny, k čemuž princip mlčenlivosti má sloužit. Princip důvěry je jedním ze stavebních kamenů, na němž mediace stojí a proč k ní lidé přistupují. Může se jednat např. o významné firmy na trhu, které si raději zvolí cestu mediace, než aby byly popotahovány v tisku během veřejného soudního řízení. Dále se mohou vybrat mediací z

³⁷ SVATOŠ, Martin. Mýty a fakta o prvním setkání s mediátorem, aneb všechno, co jste o mediaci chtěli vědět, ale báli jste se zeptat. *Bulletin advokacie*, 2013, roč. 20, č. 11, s. 49.

³⁸ HORÁČEK, Tomáš. Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*, 2013, roč. 20, č. 6, s. 19.

důvodu, kdy je cílem ochránit svůj majetek, jelikož v případě velkého soudního sporu by mohly klesnout akcie společnosti. Díky tomu dochází k větší míře využívání mediace a k jejímu celkovému rozvoji. Na druhou stranu možnost následné soudní cesty nebo rozhodčího řízení není předem nikdy vyloučena. Jistě je žádoucí, aby alespoň některé informace z mediace byly soudu dostupné dle Lenky Holé.³⁹ V téže publikaci se autorka vyjádřila i takto: „*Důvěrnost v mediaci má takový význam, že by ani soudní moc neměla mít možnost žádat od mediátora svědectví k obsahu nebo průběhu mediace před soudem (s výjimkou informací o skutečném či brozícím trestném činu).*“⁴⁰

Danou otázkou se již zabývala i pracovní skupina při tvorbě ZOM. Jejímž závěrem bylo, že, mlčenlivost by měla být v zákoně ukotvena nejenom pro samotného mediátora, ale i sporné strany.⁴¹ Ve výsledné podobě ZOM danou podobu MS nezvolilo. V důvodové zprávě k ZOM je mlčenlivost upravena v bodě 11. V pár argumentech v důvodové zprávě, proč zrovna se zvolila úprava mlčenlivosti bez toho, aniž by zahrnovala i strany sporu, zaznělo mimo jiné „*nadbytečnost daného řešení, těžká postižitelnost porušení.*“⁴² Argumenty proč zrovna vybrali danou úpravu, shledávám jako velmi obecné a nedostačující. Jako hlavní argument, ale velmi obecným a dále nespecifikovaným je již zmíněné hledisko „*znesmýšlující domáhat se po případné neúspěšné mediaci svého práva u soudu, na což v pracovní skupině poukázovali zejména soudci.*“⁴³

Jak tedy přistoupit k informacím sděleným v rámci mediace? Předně je nutné si uvědomit, že mlčenlivost se má vztahovat jen a pouze na informace získané v rámci samotné mediace. Vyjmuty mají být všechny důkazy, které strana už měla před tím k dispozici. Vyvozují ze zákonné úpravy mlčenlivosti v návaznosti na smysl a účel institutu mlčenlivosti v mediaci. Před soudem lze naplnit povinnost tvrzení a důkazní, jak důkazy, které strana už měla před samotným započítáním mediace, tak i jinak později získanými. Chráněny mlčenlivostí mají být informace během mediace získané od protistrany, a ne informace veškeré. V případě rozšíření na veškeré informace, by skutečně došlo k nemožnosti domoci se svého práva před soudem, ale daný případ to dle mého názoru není. Proč by stranám mělo být bráněno v uplatnění toho, k čemu měly přístup samy. Důvěrnost a s ní spojená mlčenlivost se vztahuje na informace získané v rámci mediace. Zachování důvěrného prostředí má být proto, aby strany otevřeně řešily svůj problém. V této souvislosti lze podotknout i skutečnost, že jak strana žalovaná, tak žalující, by v rámci

³⁹ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. s. 54.

⁴⁰ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. s. 173.

⁴¹ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. vydání. Praha: Linde, 2013. s. 140.

⁴² Důvodová zpráva k zákonu č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci) [online]. Beck-online.cz [cit. 2. listopadu 2016]. Dostupné na < <http://mediator-praha.cz/docs/zakon-o-mediaci-duvodova-zprava.pdf>>.

⁴³ Tamtéž

soudního řízení argumentovaly důkazy, které získaly díky své iniciativě nebo které jí byly dostupné. Výsledek by byl totožný, ať už probíhala či neprobíhala mediace, jelikož strany by předložily důkazy jím známy a nevěděly by, co jim druhá strana případně skrývá. Ale ke změně rozsudku soudu ve věci samé by mohlo dojít, kdyby účastník řízení použil jako důkazy ty, které mu byly jakkoliv sděleny protistranou v souvislosti s mediací a o kterých bych se jinak nedozvěděl či ke kterým by se fyzicky nedostal. Z těchto důvodů shledávám důvod neaplikovatelnosti principu mlčenlivosti i na strany sporu v návaznosti na možné následné soudní řízení jako neopodstatněné. Strany nejsou nikterak omezeny předkládat své důkazy soudu, vyjma těch získaných v mediaci, a nelze tedy ani tvrdit, že by docházelo k jejich zkrácení práv na soudní ochranu, jelikož mohou použít všechny informace, které by měly, kdyby mediace neproběhla.

3.4. Slovenská právní úprava mlčenlivosti

Slovensko přistoupilo k zakotvení principu mlčenlivosti odlišně, alespoň co se týká osob, na něž se zákonná povinnost mlčenlivosti vztahuje. Mimo samotného mediátora zařadili i osoby zúčastněné na řízení, myšleno strany sporu dle § 2 odst. 1 písm. a) NSZOM.⁴⁴ Zákonná úprava se nachází v § 5 NSZOM.⁴⁵ V důvodové zprávě je názor tvůrce zákona podrobněji vyložen. „*V souvislosti s neformálností mediace mohou být uplatněny informace, které by v soudním konání použity být nemusely. A to v návaznosti na snahu stran o kompromisní řešení. Přímou jsou zmíněny podnikatelské záměry nebo vyslovené názory.*“⁴⁶

3.5. Mlčenlivost a její úprava v judikatuře v USA

V USA je přístup k mediaci mnohem více propracovaný a rozšířený. Vše se odvíjí od faktu letitého vývoje mediace v USA oproti ČR v soukromoprávní oblasti. Mlčenlivost je pojata velmi široce. V dané podkapitole se nebudu pouštět do rozsáhlého popisu právní úpravy mediace v USA, která je komplikovanější než u nás, a to z více různých faktorů, mimo jiné se jedná o skutečnost, že je právní úprava na úrovni jednotlivých států USA a následně na federální úrovni. Mým cílem v této části práce je krátký exkurs do judikatury soudu v USA a jejich přístup k principu mlčenlivosti. A to s pohledem jako na možný inspirační zdroj u nás. K problematice

⁴⁴ Zákon č. 390/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 420/2004 Z.z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré. §2 odst. 1 „*Osoba zúčastnená na mediácii, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá je v spore týkajúcom sa zmluvného vzťahu alebo iného právneho vzťahu s inou fyzickou osobou alebo právnickou osobou.*“

⁴⁵ „*Mediátor, osoby zúčastnené na mediácii a iné fyzické osoby prizvané mediátorom alebo osobou zúčastnenou na mediácii k mediácii sú povinné, ak sa strany nedohodnú inak, zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, ktoré sa dozvedeli v súvislosti s mediáciou; ustanovenia osobitných predpisov týmto nie sú dotknuté.*“

⁴⁶ Důvodová správa k zákonu č. 420/2004 Z.z., o mediácii a o doplnení niektorých zákonov [online]. [cit. 16. listopadu 2016]. Dostupné na <<http://wwwold.justice.sk/kop/pk/pk120-04.htm>>.

mlčenlivosti existuje v Americe velmi obšírná judikaturní činnost. Vybrala jsem si dva rozsudky související s mlčenlivostí a ty jsem popsala.

3.5.1. Případ J. Michael Hand v. Walnut Valley Sailing Club

Případ číslo 10-1296-SAC *J. Michael Hand v. Walnut Valley Sailing Club*, kdy věc prvně rozhodoval prvostupňový soud pro Kansas. Žalobce byl M. Hand a žalovaný jachtařský klub.

Vše začalo na rozhraní let 2009 a 2010, kdy ve společnosti probíhaly změny, se kterými žalobce nesouhlasil a tvrdil, že dochází k znevýhodňování osob se zdravotním postižením v souvislosti s nastolenými inovacemi. Žalobce porušení spatřoval v Americans with Disabilities Act⁴⁷ (“ADA”), 42 U.S.C. § 12181 a násl. 4 a obrátil se na guvernéra státu Kansas, kterému poslal dopis. V časové posloupnosti došlo k ukončení žalobcova členství v jachtařském klubu, který tvrdil, že to bylo díky jeho aktivitám v dané věci.⁴⁸

Pan Hand podal žalobu na svůj bývalý jachtařský klub z důvodu, že mu zrušil členství. V průběhu soudního řízení před prvostupňovým soudem došel soudce k závěru, že by to byl vhodný případ pro mediaci. Nařídil tedy stranám její absolvování. V době probíhající mediace pan Hand poslal emaily asi 44 členům jachtařského klubu, kde vylíčil detailní podrobnosti z právě probíhající mediace. A to i přes to, že existovalo pravidlo soudu, které považovalo informace sdělené v rámci mediace za důvěrné.⁴⁹

Jachtařský klub reagoval navržením zamítnutí žaloby J. M. Handa v návaznosti na vzniklé okolnosti související s porušením principu mlčenlivosti. J. M. Hand si byl částečně vědom svého neoprávněného jednání, ale neshledal je tak závažným, aby byla jeho žaloba zamítnuta. Oblastní soud vydal zamítavé rozhodnutí ve věci. V odůvodnění soud sdělil, že důvěrnost je neodmyslitelnou součástí mediace a je to i důvod, proč k ní strany přistupují. Zdůraznil i souvislost s otevřeností, ke které v návaznosti na mlčenlivost dochází a souvislost s vytvořením úspěšné mediační dohody. V zákoně upraveno v U. S. Code z roku 1998, článek 28, část 3., kapitola 44 a § 652 (d)⁵⁰, který upravuje důvěrnost v rámci mediace. Ještě větší význam soud přiložil roli mlčenlivosti v návaznosti na povinnou mediaci.⁵¹

⁴⁷ Americans with Disabilities Act [online]. [cit. 4. března 2017]. Dostupné na < https://www.ada.gov/2010_regs.htm>.

⁴⁸Rozsudek the United States district court for the district of Kansas ze dne 28. 6. 2011, čj. 10-1296-SAC [online]. [cit. 4. března 2017]. Dostupné na < https://ecf.ksd.uscourts.gov/cgi-bin/show_public_doc?2010cv1296-59>.

⁴⁹ Tamtéž

⁵⁰ U. S. Code [online]. [cit. 4. března 2017]. Dostupné na < <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/28/652>>.

⁵¹ Rozsudek the United States district court for the district of Kansas ze dne 28. 6. 2011, čj. 10-1296-SAC [online]. [cit. 4. března 2017]. Dostupné na < https://ecf.ksd.uscourts.gov/cgi-bin/show_public_doc?2010cv1296-59>.

Následným krokem ve věci bylo podání odvolání J. M. Handa. V odvolání J. M. Hand mimo jiné argumentuje přílišným prostorem pro volní uvážení soudců prvotní soudní instance při porušení soudních pravidel. K tomu odvolací soud, že porušení nesezдал. J. M. Hand nejenom zveřejnil nějakou informaci z mediace, ale úmyslně zveřejnil velké množství podstatných informací, a to značnému množství osob. J. M. Hand se bránil, že informace uveřejnil, ale vše v dobré víře, aby byli ostatní členové informováni. Dle něj měli členové klubu na ně právo. Dále J. M. Hand konstatuje svou neinformovanost o principu mlčenlivosti v dané věci. Tvrdí, že nebyl obeznámen o tomto pravidle soudu. Odvolací soud v tomto tvrzení viděl jistou účelovost. M. Hand v rámci prvostupňového jednání danou skutečnost ani jednou nevyslovil. Odvolací soud potvrdil rozsudek prvostupňového soudu.⁵²

3.5.2. Případ Michael Cassel v. Wasserman, Comden, Casselman & Pearson, L.L.P., et al.

Žalobce v roce 1996 získal celosvětovou licenci pro používání značky Von Dutch. V souvislosti s tím založil firmu, jejímž předmětem podnikání byl prodej oblečení dané značky. Od roku 2002 byl žalobce zastupován WCCP v jednáních o jeho licenci a věci s tím souvisejících. Navrhovatel vidí pochybení v jeho neinformovanosti a sledování pouze svých vlastních zájmů WCCP v daném případě. Poukazuje příkladmo na nelegální aktivity týkající se prodeje této značky. S. Wasserman byl tichým partnerem v obchodech svého syna, který se živil prodejem zboží na internetu. S. Wasserman doporučil žalobci prodej klobouků přes obchod jeho syna, k čemuž nakonec žalobce přistoupil. Nad to se v pozdější době žalobce dozvěděl, že v rámci internetového obchodu docházelo k prodeji padělků.⁵³

V roce 2004 proběhlo zdlouhavé mediační řízení týkající se licence k Von Dutch. Při mediaci byl přítomen žalobce, jeho asistent a WCCP, kteří se všichni předem domluvili, že nepůjdou pod 2 milióny \$ při převodu práv M. Cassla k jeho značce. Po velmi zdlouhavém vyjednávání byl M. Cassel právníky tlačěn k přijetí nabídky 1.25 mil. \$, k čemuž nakonec i došlo. V rámci dohody o mediaci byla upravena mlčenlivost, která se vztahovala na veškerou

⁵² Rozsudek the United States Court of Appeals, Tenth Circuit ze dne 4. dubna 2012, čj. 11-3228 [online]. [cit. 4. března 2017]. Dostupné na < <http://www.ca10.uscourts.gov/opinions/11/11-3228.pdf> > a <<http://www.leagle.com/decision/In%20FCO%2020120404050/HAND%20v.%20WALNUT%20VALLEY%20SAILING%20CLUB?>>.

⁵³ Rozsudek the Court of Appeal, Second District, Division 7, California ze dne 12. 11. 2009, čj. B215215 [online]. [cit. 4. března 2017]. Dostupný na < <http://caselaw.findlaw.com/ca-court-of-appeal/1499929.html> > a <<http://scocal.stanford.edu/opinion/cassel-v-super-ct-33932>>.

komunikaci mezi návrhovatelem a jeho právníky zahrnujících i předmediační fázi a další komunikaci.⁵⁴

Případ pro svoji složitost a specifčnost byl projednávám na třech úrovních – prvostupňové, odvolací, a nakonec byl řešen před Nejvyšším soudem v Californii. Jádrem sporu spočívalo v tom, zda M. Cassel, který podal žalobu na WCCP pro porušení smluvního zastoupení může jako důkaz pro podložení svých tvrzení použít informace sdělené mezi ním a jeho právními zástupci v souvislosti s mediací, ale mimo účast mediátora či protistrany. WCCP s tím samozřejmě nesouhlasili a tvrdili, že se na ně vztahuje princip mlčenlivosti. M. Cassel věc právně pokládal § 958 EC⁵⁵. WCCP pro svou právní argumentaci vycházeli z § 1115 EC a následující⁵⁶, ve kterých je vymezena mediace a pravidla týkající se jí. WCCP vyřkli názor, že jako právní zástupci M. Cassla byli samotnými účastníky mediačního řízení a není podstatné s kým v souvislosti s mediací hovoří. Proto je tedy v dané věci nutné aplikovat pravidlo důvěrnosti a nepřipustit uplatnění důkazů navrhovaných žalobcem. Soud se k tomuto vyslovil vycházející z § 1775.1 the Code of Civil Procedure⁵⁷ a soudního rozhodnutí *Levy v. Superior Court* z roku 1995 hodnotí věc jasně, že za pouze jednu stranu mediačního řízení se považuje její účastník a jeho právní zástupce.

Prvostupňový soud mimo jiné konstatoval i to, co je věcným záměrem uplatnění mlčenlivosti v rámci mediace. „*Jedná se o usnadnění komunikace mezi stranami sporu, nikoliv mezi stranou a jejím právním zástupcem. Legislativním záměrem je podpora neformálního a otevřeného prostředí pro sdělování informací ke věci. K tomu slouží institut mlčenlivosti, v souvislosti s nepřipustností použití těchto údajů v rámci soudního procesu.*“⁵⁸ Dřívější rozhodnutí *Foxgate Homeowners' Assn. v. Bramalea California*⁵⁹ z roku 2001 a vyslovený názor „*nutnosti mlčenlivosti pro efektivitu mediace.*“⁶⁰

Druhostupňový soud vyslovil opačný názor než prvostupňový. Odvolací soud rozhodl, že nelze aplikovat princip důvěrnosti v daném případě a důkazy by tedy neměly být vyloučeny.

⁵⁴ Tamtéž

⁵⁵ Evidence Code § 958 [online]. [cit. 3. března 2017]. Dostupné na <<http://codes.findlaw.com/ca/evidence-code/evd-sect-958.html>>.

⁵⁶ Evidence Code § 1115 [online]. [cit. 3. března 2017]. Dostupná na <<http://www.mediate.com/articles/ab939.cfm#1115>>.

⁵⁷ The Code of Civil Procedure § 1775.1 [online]. [cit. 4. března 2017]. Dostupné na <<http://codes.findlaw.com/ca/code-of-civil-procedure/ccp-sect-1775-1.html>>.

⁵⁸ Tamtéž

⁵⁹ Rozsudek *Foxgate Homeowners' Assn. v. Bramalea California* ze dne 9. července 2001, čj. S087319 [online]. [cit. 4. března 2017]. Dostupné na <<http://scocal.stanford.edu/opinion/foxgate-homeowners-assn-v-bramalea-california-inc-32198>>.

⁶⁰ Rozsudek *the Court of Appeal, Second District, Division 7, California* č. B215215 ze dne 12. 11. 2009 [online]. [cit. 4. března 2017]. Dostupný na <<http://caselaw.findlaw.com/ca-court-of-appeal/1499929.html>> a <<http://scocal.stanford.edu/opinion/cassel-v-super-ct-33932>>.

Vycházejí ze smyslu a účelu § 1119 a), b), c)⁶¹ EC, kdy WCCP neprokázal souvislost komunikace mezi ním a jeho klientem a potřebný vztah k mediaci.⁶²

Nejvyšší soud v Kalifornii se neztotožnil s názorem odvolacího soudu a obrátil rozhodnutí. Vyzdvihl roli mlčenlivosti pro mediální proces, jelikož má velký vliv na komunikaci mezi stranami. Nejvyšší soud souhlasil s prvostupňovým soudem s tím, že mlčenlivost je shledaná jako absolutní princip a výjimky z ní jsou striktně v § 1120 EC a nelze je rozšiřovat. Vyvrátil názor, že komunikace mezi klientem a jeho právním zástupcem v souvislosti s mediací v soukromí, nespadá pod požadavek důvěrnosti ve spojení § 1119 a) s 1122 a) odst.2 EC.⁶³

Nejvyšší soud dále porovnával vztah § 958 EC, který chrání vztah advokát a jeho klient ve spojení s úpravou důvěrnosti. Soud nakonec dospěl k názoru, nemožnosti upřednostnit právo na náhradu škody v případě, kdy došlo k porušení povinností na straně právního zástupce před ústavním principem důvěrnosti v mediaci. V opačném případě by vznikla výjimka z principu mlčenlivosti, kterou zákonodárce nezamýšlel.⁶⁴

Jak můžeme vidět na obou rozhodnutích, tak ani dlouhodobý vývoj mediace v USA ještě nevyřešil různá specifika, se kterými se při aplikovatelnosti důvěryhodnosti můžeme setkat. Na druhou stranu z obou případů vyplývá, že mlčenlivost je pro mediaci stěžejním institutem. A ani pro tak dlouhodobě uznávaný systém mlčenlivosti není vždy zcela jednoznačné, jak jej přesně aplikovat v návaznosti na různé úhly pohledu a potřebu obhájit své zájmy. V obou případech byla mlčenlivost zhodnocena jako ten princip, do kterého by nemělo být přespříliš zasahováno a omezováno. Jedná se o samotné jádro mediace, bez něhož by mediace nebyla tím, čím v nynější době je. Jedna věc je slovní vyjádření právních norem, ale druhá věc je jejich adekvátní výklad. Důležité je spojit konkrétní ustanoví s určitým skutkovým stavem tak, aby právní norma byla aplikovaná v souladu s celým právním řádem a nedocházelo k její upravování, jak se zrovna komu hodí. Daná rozhodnutí podpořily můj názor na to, aby mlčenlivost byla v ZOM de lege ferenda výslovně vztažena na samotné strany konfliktu.

⁶¹ Evidence Code § 1119 [online]. [cit. 4. března 2017]. Dostupné na <<http://www.mediate.com/articles/ab939.cfm#1119>>.

⁶² Rozsudek Court of Appeal, Second District, Division 7, California č. B215215 ze dne 12. 11. 2009 [online]. [cit. 4. března 2017]. Dostupný na <<http://caselaw.findlaw.com/ca-court-of-appeal/1499929.html>> a <<http://scocal.stanford.edu/opinion/cassel-v-super-ct-33932>>.

⁶³ Rozsudek Cassel v. Superior Court ze dne 13. 1. 2011 čj. S178914 [online]. [cit. 4. března 2017]. Dostupné na <<http://www.longlevit.com/publications/cassel-v-superior-court-wasserman-comden-casselmann-pearson-1-l-p-2010-51-cal-4th-113/>>.

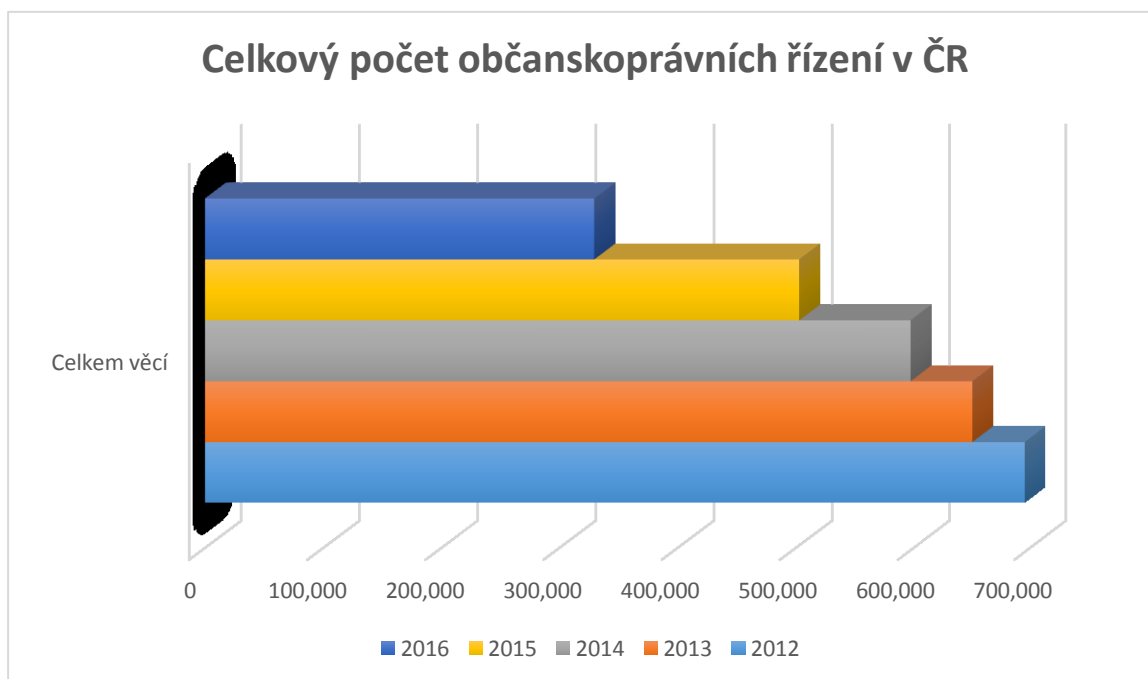
⁶⁴ Tamtéž

4. Reflexe současného vývoje mediace v České republice

4.1. Soudem nařízené první setkání s mediátorem

§ 100 odst. 2 OSŘ zní: „Je-li to účelné a vhodné, může předseda senátu účastníkům řízení nařídit první setkání se zapsaným mediátorem (dále jen „mediátor“) v rozsahu 3 hodin a přerušit řízení, nejdéle však na dobu 3 měsíců. Pokud se účastníci bez zbytečného odkladu nedohodnou na osobě mediátora, vybere jej ze seznamu vedeného ministerstvem předseda senátu. Po uplynutí 3 měsíců soud v řízení pokračuje. První setkání nelze nařídit po dobu platnosti předběžného opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí.“

Důvod zavedení institutu spatřuji ve snaze zákonodárce o zvýšení povědomí občanů o této alternativní možnosti řešení sporu v souvislosti se snahou o snížení počtu podaných žalob v ČR.⁶⁵ Z poskytnutých údajů vyplývá, že od roku 2012 dochází k postupnému snižování nápadu v občanskoprávní agendě, ale stále se jedná o čísla velmi vysoká a velmi zatěžující soudní aparát.

I na jiných místech OSŘ je zmíněna možnost soudce informovat o mediaci. Jedná se o § 114a odst. 2 písm. b) OSŘ informační povinnost soudce v souvislosti s přípravou jednání.⁶⁶ § 99 odst. 1 OSŘ při zákonné úpravě soudního smíru.⁶⁷

⁶⁵ Údaje poskytnuty Ministerstvem spravedlnosti České republiky k občanskoprávní agendě. Čísla se vážou k celému roku, vyjma roku 2016, kdy je to za období leden – září 2016.

⁶⁶ „Za tím účelem předseda senátu účastníky řízení upozorní na možnost využití mediace podle zákona o mediaci nebo sociálního poradenství podle zákona o sociálních službách, je-li to vhodné.“

Soud v dané věci rozhoduje vydáním opatření, nikoliv rozhodnutím. „*Rozsudkem rozhoduje soud ve věci samé.*“⁶⁸ Naopak usnesení se vydává dle § 167 odst. 1 OSŘ „*nestanoví-li zákon jinak.*“⁶⁹ Rozsudek je hlavní způsob rozhodování soudu. Z toho vychází i skutečnost, že se na usnesení použijí přiměřeně ustanovení o rozsudku. V §100 odst. 2 OSŘ není striktně vymezená forma rozhodnutí soudu v dané věci, tudíž se aplikuje pravidlo ustanovené v § 167 odst. 1 OSŘ. V této souvislosti upozorňuji, že přímo v zákoně je vymezeno, že se soudce může obrátit pouze na zapsaného mediátora dle § 100 odst. 2 OSŘ, vyjmuti jsou tedy všichni nezapsaní mediátoři.

Nezapsaný mediátor vykonává mediaci jako své svobodné povolání dle ŽZ. Definici živnosti nacházíme v § 2 ŽZ.⁷⁰ Mediaci jakožto živnost volnou evidujeme v příloze č. 4 k ŽZ pod bodem 60, který zařazuje jako volnou živnost „*poradenskou a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků.*“⁷¹ Další formy provozování mediace mohou být výkon povolání v intencích zákoníku práce (dále jen ZP) nebo pouze jako dobrovolník, jenž není motivován finančním prospěchem, ale touhou pomáhat lidem.

Pro úplnost vymezuji i zákonné pojetí zapsaného mediátora (dále v práci jen mediátora). Zapsaným mediátorem je fyzická osoba evidovaná v seznamu MS, která splňuje předpoklady pro danou funkci vymezené v § 14 ZOM.⁷² Výjimka, kdy osoba může užívat označení zapsaný mediátor, a přitom nebýt v seznamu, je v situaci hostujícího mediátora, jehož postavení je upraven v § 19 ZOM.⁷³ „*Uplatnění označení zapsaný mediátor je nejen právem, ale zároveň i povinností.*“⁷⁴ Neoprávněné užití je sankcionováno pokutou až 100.000,- Kč dle § 25, 26 ZOM.

Rozlišení mediátorů má velký význam z pohledu institutu stavění promlčecích a prekluzivních lhůt. Stavění lhůt nastává uzavřením smlouvy o provedení mediace se zapsaným mediátorem. Daná úprava byla zakotvena v návaznosti na právní předpisy EU. K tomuto se váže § 647 OZ⁷⁵, který se netýká pouze mediace, ale komplexně dohod o mimosoudním jednání mezi

⁶⁷ „*Je-li to s ohledem na povahu věci vhodné, upozorní předseda senátu účastníky rovněž na možnost využití mediace podle zákona o mediaci nebo sociálního poradenství podle zákona o sociálních službách.*“

⁶⁸ § 152 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ „*Nestanoví-li zákon jinak, rozhoduje soud usnesením.*“

⁷⁰ „*Živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.*“

⁷¹ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů. Příloha č. 4 - Živnost volná (k § 25 odst. 2).

⁷² „*Poskytovat služby mediátora je oprávněna pouze osoba zapsaná v seznamu, pokud jí nebylo oprávnění k výkonu činnosti mediátora pozastaveno, nestanoví-li tento zákon jinak.*“

⁷³ „*Činnost mediátora může v České republice vykonávat dočasně nebo příležitostně jako hostující mediátor za podmínek stanovených tímto zákonem též státní příslušník jiného členského státu nebo fyzická osoba uvedená v jiném právním předpisu.*“

⁷⁴ CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. vydání. Praha: Linde, 2013. s. 160-161.

⁷⁵ „*V případě uzavření dohody o mimosoudním jednání věřitele a dlužníka o právu nebo o okolnosti, která právo zakládá, počne promlčecí lhůta běžet poté, co věřitel nebo dlužník výslovně odmítne v takovém jednání pokračovat; počala-li promlčecí lhůta běžet již dříve, po dobu jednání neběží.*“

věřitelem a dlužníkem. Kubová uvádí: „*Naproti tomu dohoda podle § 647 OZ může být jakákoliv, i velice neformální, zákon pro ni nestanoví žádné náležitosti na rozdíl od smlouvy o mediaci. Dalo by se dovodit, že je možná i konkludentní forma dohody, kdy dlužník může na nabídku dohody o mimosoudním jednání jen mlčky přikývnout.*“⁷⁶ Pro mediační dohodu dané ustanovení neskýtá nedostatek v podobě neformálnosti, jelikož ZOM je pro OZ lex specialis a v návaznosti na zásadu lex specialis derogat generali se užije přísnější forma ze ZOM.

Účastníkům, kteří se chtějí účastnit mediace, by zcela jistě neměl uniknout fakt, že pokud si sjednají dohodu o provedení mediace se zapsaným mediátorem, nastává stavění promlčecích a prekluzivních lhůt. Sepsaná dohoda s nezapsaným mediátorem stejné následky nemá. Pro subjekty se až tak moc nemění, když dojdou ke společnému řešení a nebudou chtít dále jít soudní cestou. Odlišnosti nastávají v situaci, že mediační dohoda nebude mezi stranami sjednána a přistoupí se k soudnímu řešení sporu, kde bude strana chtít uplatnit své zájmy. Soud v případě prekluze ex officio zamítne žalobu a v případě promlčení žalobu zamítne, ale až na vznesení námítky promlčení. Se stejným řešením v obou scénářích, nemožnosti vynucení svého práva veřejnoprávním orgánem. Ve společné evropské právní úpravě prodeje (dále jen CESL)⁷⁷ je zakotveno pravidlo, které vymezuje stejné právní účinky jak u zahájeného soudního řízení, tak u mediačního řízení v rámci promlčení.

Proti nařízenému prvnímu setkání s mediátorem se účastníci nemohou ani odvolat. Dovožuji z § 202 odst. 1 písm. m) OSŘ.⁷⁸ Řízení se před soudem přerušuje maximálně na 3 měsíce. „*Po uplynutí doby určené pro mediaci soud v řízení pokračuje, aniž by musel vydávat usnesení o pokračování řízení.*“⁷⁹

Jak se dívat na nařízené první setkání s mediátorem v návaznosti na významný pilíř mediace, a to princip dobrovolnosti? Nedochozí tím k jeho narušení? Domnívám se, že k zásahu nedochází. Svůj názor stavím na těchto skutečnostech. Je pravdou, že soudce má v rukou pravomoc nařídit první setkání s mediátorem, ale nic víc. Soudce nemá pravomoc vynutit zahájení mediace, která, jak už bylo zmíněno výše, začíná až uzavřením dohody o provedení mediace dle § 4 odst. 1 ZOM. Maximálně má soudce oprávnění nepřiznat náklady řízení dle § 150

⁷⁶ KUBOVÁ, Jana. *K běhu lhůt podle občanského zákoníku* [online]. Epravo.cz, 30. 10. 2014 [cit. 8. listopadu 2016]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/mediator-nebo-rozhodce-96059.html> >.

⁷⁷ Pracovní dokument návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje [online]. [cit. 8. března 2017]. Dostupné na < http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/juri/dt/914/914981/914981cs.pdf >.

⁷⁸ „*Odvolání není přípustné proti usnesení, jímž bylo nařízeno první setkání s mediátorem podle § 100 odst. 2.*“

⁷⁹ SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠINOVA, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 342 – 343.

OSŘ.⁸⁰ Druhým projevem dobrovolnosti, dle mého názoru neméně podstatným, strany sporu si vytvoří mediační dohodu samy dle své vůle. Nedochozí k autoritativnímu způsobu rozhodnutí. Uzavřením dohody o provedení mediace se mediátor stává stranou dohody, ale v mediační dohodě už neparticipuje jako strana. Dle § 7 mediačního zákona „*mediační dohodu uzavírají všechny strany konfliktu.*“ Role mediátora spočívá v osvědčení mediační dohody. Považují za nutné zdůraznění odpovědnosti stran kontroverze za samotný obsah hmotněprávní mediační dohody, nikoliv odpovědnost ležící na samotném mediátorovi. Na druhý aspekt dobrovolnosti nemůže mít nařízené první setkání už vůbec nějaký vliv.

V návaznosti na mediační dohodu vyvstává zajímavá otázka: „*Jaké jsou důsledky nepodepsané mediační dohody mediátorem, i přes splnění všech ostatních náležitostí?*“ V § 7 ZOM⁸¹ jsou vymezeny formální náležitosti dohody, kdy se jedná o „*podpisy stran konfliktu, datum uzavření, který napíše mediátor a jeho podpis.*“ Přímou zákon obsahuje slovní spojení, že mediátor stvrzuje svým podpisem uzavření dohody. Nejenom v § 7, ale i v § 8 odst. 1 písm. d) ZOM.⁸² Tedy, že potvrzuje, osvědčuje mediační dohodu. Co je pak mediační dohoda bez jeho podpisu? Kdyby tato obligatorní podmínka nebyla v zákoně stanovena, ve výsledku by celkem o nic nešlo, jelikož mediační dohoda není samovykonatelná. Ale podmínka v zákoně je. Zajímavý názor vyjádřil Grygar: „*Samotný sepsání dohody s podpisem stran považují za dohodu o narovnání. Teprve připojením podpisu mediátora a uvedením data, kdy ji strany konfliktu podepsaly, se stává právně perfektní mediační dohodou.*“⁸³ Institut narovnání upravuje § 1903 odst. 1 OZ.⁸⁴ K tomu skutečně v praxi dochází. Strany si zvolí, jak chtějí vzniklý problém vyřešit, tedy si vymezí svá práva a povinnosti. Dokonce v případě nestvrzení dohody mezi stranami konfliktu mediátorem se mediátor dopouští správního deliktu dle § 26 odst. 2 písm. c) ZOM⁸⁵. Vystavil by se tak riziku pokuty s horní hranicí 100.000,- Kč.⁸⁶ Proč je na tento požadavek kladen takový důraz? Je s tím spojeno přerušování běhu promlčecích a prekluzivních lhůt, končících koncem mediace. § 6 odst. 3 ZOM⁸⁷ vymezuje

⁸⁰ „*Jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat.*“

⁸¹ „*Mediační dohodu uzavírají všechny strany konfliktu. Jejimi náležitostmi jsou vedle podpisů stran konfliktu také datum jejího uzavření, doplněné mediátorem, a jeho podpis, kterým se stvrzuje, že mediační dohoda byla uzavřena v rámci mediace.*“

⁸² „*Mediátor je povinen stvrdit svým podpisem mediační dohodu, která byla uzavřena stranami konfliktu v rámci mediace, a vyznačit datum, kdy byla mediační dohoda uzavřena.*“

⁸³ GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy: s komentářem a vzory podle stavu k 1. 1. 2014 v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 41.

⁸⁴ „*Dosavadní závazek lze nabrzdít novým závazkem i tak, že si strany ujednáním upraví práva a povinnosti mezi nimi dosud sporné nebo pochybné.*“

⁸⁵ „*Mediátor se dopustí správního deliktu tím, že nestvrdí svým podpisem mediační dohodu podle § 8 odst. 1 písm. d).*“

⁸⁶ „*Za správní delikt podle odstavce 1 nebo podle odstavce 2 písm. a) až d), i) a j) se uloží pokuta do 100000 Kč.*“

⁸⁷ „*Mediace končí*

a) uzavřením mediační dohody,

b) doručením písemného prohlášení mediátora všem stranám konfliktu, že mediace je ukončena z některého důvodu uvedeného v odstavci 1 nebo 2,

způsoby ukončení mediace z časového pohledu. V § 6 odst. 3 písm. a) ZOM je ukončení uzavřením mediační dohody. Bez přesného časového údaje by to nešlo určit.

Má soudce oprávnění vynutit, aby se účastníci opravdu nařízeného prvního setkání s mediátorem zúčastnili? Účastníkům hrozí aplikace § 150 OSŘ soudcem, ve kterém je vymezeno moderační právo soudu.⁸⁸ Možnost určité sankce tedy existuje. Jedná se o situaci, kdy je na uvážení soudce, zda straně sporu, i přes její úspěch ve věci, nepřizná náhradu nákladů řízení, a to buď zcela anebo zčásti, v důsledku jejího neingerování do nařízeného prvního setkání. Nestačí pouhá neúčast, ale zákon vyžaduje neúčast bez vážného důvodu, což si již posoudí konkrétní soudce vzhledem ke konkrétním okolnostem, jelikož legální definici významu slov bez vážného důvodu nemáme. Jako nedostatek v dané věci vnímám nevymezení, ani v okrajové rovině, co zákonodárce zamýšlel nedostavením se z vážného důvodu. Bez pochyb, si s tím každý soudce poradí, co možná nejlépe. Ale problém vidím v roztržiténosti konkrétních přístupů. Soudce Okresního soudu v Olomouci posoudí jako závažný důvod něco, k čemu soudce Okresního soudu v Opavě nedospěl za obdobných okolností. Tímto může docházet k narušení principu předvídatelnosti práva. V tomto případě lze sjednotit obecné pojetí závažného důvodu až v návaznosti na judikaturu vyšších soudů k dané věci.

Jak postupovat za situace, kdy účastníci nevyvíjejí aktivitu pro první setkání s mediátorem, jenž je určen soudem? Má zvolený mediátor kontaktovat strany nebo počkat na jejich spojení? Přímo odpověď nenajdeme v ZOM, OSŘ, ani ve VoZaOM. Pro nalezení řešení jsem vycházela z teleologického výkladu, na jehož základě jsem došla k závěru, že mediátor má být činný, i bez prvotního impulzu účastníků. Při tom jsem vzala v potaz účel postavení mediátora. Jeho roli vnímám jako roli aktivní, přestože nemá říkat stranám direktivně, aby situaci vyřešili tím či oním způsobem, ale měl by jim napomáhat v komunikaci, v překonávání vzniklých bariér a nacházení možných řešení během realizace mediace. Přímo v § 8 odst. 1 písm. b) ZOM je napsáno, že „mediátor je povinen respektovat názory stran konfliktu a vytvářet podmínky pro jejich vzájemnou komunikaci a pro nalezení řešení.“ Následně vycházím z účelů, které jsou popsány v důvodové zprávě k ZOM. Jedná se o rozšíření uplatnění využívání institutu mediace, snížení náporu na soudní aparát,

c) okamžikem, kdy je mediátorem doručeno ostatním stranám konfliktu písemné prohlášení jedné ze stran konfliktu, že v mediaci nebude nadále pokračovat,

d) souhlasným písemným prohlášením všech stran konfliktu o ukončení mediace podepsaným mediátorem,

e) uplynutím doby stanovené ve smlouvě o provedení mediace,

f) pozastavením oprávnění k výkonu činnosti mediátora nebo výskrtnutím mediátora ze seznamu,

g) smrtí, prohlášením za mrtvého nebo zánikem jedné ze stran konfliktu, nebo

h) smrtí mediátora nebo jeho prohlášením za mrtvého.“

⁸⁸ „Jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat.“

snížení délky řízení a jiné.⁸⁹ Jelínková zastává týž názor: „*Budeme-li zákon o mediaci spolu s § 100 odst. 2 OSŘ vykládat z hlediska účelu, pro který byl do právní úpravy včleněn, dospívám k závěru, že zapsaný mediátor by měl soudem nařízené první setkání, nebrání-li mu v tom nějaké okolnosti, uskutečnit, byť tato povinnost není v právní úpravě obsažena.*“⁹⁰ V této souvislosti se přikláním k názoru, že by právní úprava měla právně zakotvit i jaký následný postup má zvolit zvolený mediátor v případě neaktivity stran nařízeného prvního setkání s mediátorem. Jelínková k této věci dále říká, že „*bylo vhodné zákonně upravit, kdy se bude o odmítnutí setkat se se zapsaným mediátorem jednat a kdy ne.*“⁹¹

Institut nařízení prvního setkání s mediátorem je v pouhé režii soudce, kdy on sám vyhodnotí situaci jako vhodnou pro mediaci, aby se věc zkusila řešit mimosoudní cestou. Kdy by se v obecné rovině dalo mluvit o případě ideálním pro mediaci? Mohlo by se jednat o spor mezi dodavatelem a subdodavatelem v rámci jejich letité úspěšné spolupráce. Jelikož strany nechtějí přestat spolupracovat, rozbít mezi sebou relativně dobré obchodní vztahy a už vůbec netouží po řešení svého problému ve světle reflektorů, aby nebyly narušeny jejich další vztahy s ostatními klienty. Navíc je tu i hledisko, že se většinou jedná o velmi problematické, zdlouhavé spory, kdy soudce není v lehkém postavení, aby objektivně, nestranně a hlavně v souladu s právem zhodnotil případ. A i přes fakt, že nakonec dojde k řešení, jsou vztahy mezi stranami tak pošramocené, že jakákoliv další spolupráce je vyloučená. Naopak v mediaci mohou dojít k uspokojivému řešení pro obě strany sporu a hlavně vyřešit své vztahy tak, aby nadále mohli úspěšně spolupracovat. Soudce není povinen institut nařízené první setkání s mediátorem využívat. Přímo v zákoně je „*Je-li to účelné a vhodné, může předseda senátu účastníkům řízení nařídit první setkání se zapsaným mediátorem.*“⁹² Kritériem pro soudce je účelnost a vhodnost dané věci. Co se skrývá za těmito dvěma pojmy? V komentáři k zákonu o mediaci je napsáno: „*Posouzení naplnění uvedených kategorií pak zcela jistě musí vycházet z odbornosti a erudice příslušného soudce, tj. zejména ze schopnosti rozpoznat, že jde o spor vhodný k mediaci. Při zvažování vhodnosti sporu k mediaci je namísto především zohlednit předmět sporu, motivaci, cíle účastníků a jejich vzájemné vztahy. Je nezbytné vzít v úvahu i pojmové znaky mediace, tj. její dobrovolnost, skutečnost, že mediační proces je procesem stran, a konečně i to, že mediace probíhá v soukromí.*“⁹³ Shledávám tyto aspekty za zcela adekvátní v této věci. Soudce

⁸⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci) [online]. [cit. 2. listopadu 2016]. 1 s. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=426&CT1=0>>.

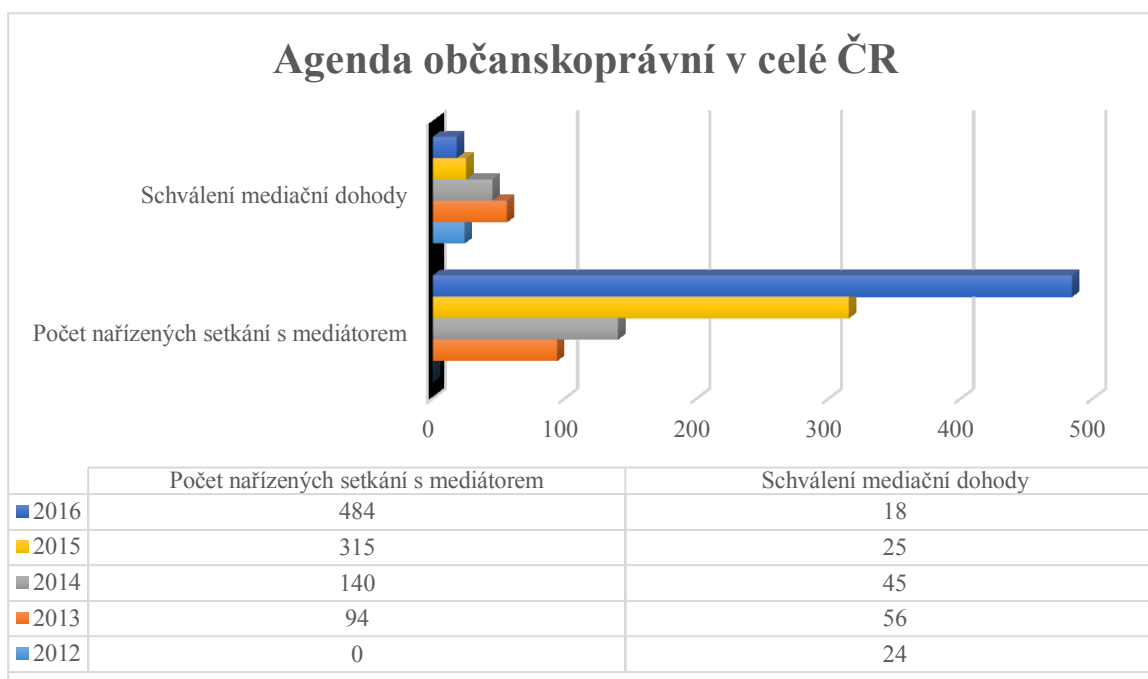
⁹⁰ JELÍNKOVÁ, Petra. K vybraným problémům nařízeného prvního setkání se zapsaným mediátorem [online]. 23.04.2015 [cit. 16. 2. 2016]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/prvni-setkani-se-zapsanym-mediator-em-v-praxi?browser=mobi>>.

⁹¹ JELÍNKOVÁ, Petra. Soudem nařízené první setkání se zapsaným mediátorem a nečinnost stran. *Právo a rodina*, 2014, roč. 16, č. 10, s. 10.

⁹² § 100 odst. 2 OSŘ

⁹³ DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, D., ŠTANDERA, J. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 147.

především musí vzít v potaz, v jakém vztahu jsou samotní účastníci. V případě, že vidí, neschopnost domluvit se na zcela banálních věcech, není žádný důvod mediaci nařizovat. Výsledkem by bylo pouze další prodloužení řízení a bezesporu i zvýšení nákladů řízení. Pro názornost přikládám graf s počtem schválených mediačních dohod v porovnání s počtem nařízených prvních setkání s mediátorem v ČR.

94

K tomuto dokládám usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 21Co 62/2016, ze dne 17. 2. 2016, v němž se soud vyjádřil: „Je zcela na úvaze soudu, zda, vycházejíce z okolností konkrétního případu uloží či neuloží účast na mediačním jednání. Účastníkovi jistě nic nebrání v tom, aby soudu tento postup navrhl a uvedl pro to své důvody, ale nemůže se tohoto postupu soudu domoci návrhem na nařízení předběžného opatření podle § 102 OSŘ⁹⁵, protože nejde z podstaty věci o zatímní úpravu poměrů účastníků, ale o procesní nástroj soudu k nalezení smírného řešení sporu.“⁹⁶ Tedy i samotní účastníci mohou být soudci nápomocní, jestli má nařídit první setkání s mediátorem, ale nelze to na předsedovi soudu vyžadovat.

⁹⁴ Údaje poskytnuty Ministerstvem spravedlnosti České republiky k občanskoprávní agendě. Čísla se vážou k celému roku, vyjma roku 2016, kdy je to za období leden – září 2016.

⁹⁵ „Je-li třeba po zahájení řízení zatímně upravit poměry účastníků nebo je-li po zahájení řízení obava, že by výkon rozhodnutí v řízení posléze vydaného mohl být ohrožen, může soud nařídit předběžné opatření.“

⁹⁶ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 2. 2016, sp. zn. 21 Co 62/2016. Dostupné na < http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=118&id_article=259045&csum=d0405137>.

V této souvislosti bych chtěla podotknout, že s případným úspěchem v rámci mediace nemá souvislost jenom vhodnost dané věci pro mediaci, ale klíčovou postavou tvoří i samotný mediátor. V roce 2006 vznikla v USA první studie od Goldberga, která se týkala toho, co je základem úspěchu nebo neúspěchu v mediaci. Dohromady vypracoval tři podrobné studie zaobírají se daným tématem. Studie vznikaly v časové posloupnosti, ale vyskytují se v nich odlišné úhly pohledu. Jako základ úspěchu ve své první studii označuje navázání či vytvoření vztahu mezi stranami a mediátorem. Klíčové prvky dle mediátorů jsou empatie projevovaná stranám konfliktu v souvislosti s vytvořením prostředí důvěry. Mezi dalšími aspekty úspěchu byla zmiňována i pověst mediátorů. Samozřejmě tohle pro vytvoření samotné dohody nestačí. K tomu byly jako velmi důležité vyzdvihnuty tyto aspekty. Prvně vytvoření nějakého kreativního řešení, dále odlehčení situací pomocí humoru a v neposlední řadě i prvek trpělivosti je velmi podstatný dle názoru respondentů. Na studii spolupracoval s 30 zkušenými mediátory. Jako zkušené je nazval v návaznosti na jejich odmediované případy, kdy převážná většina odmediovala více jak 100 případů.⁹⁷

Z roku 2008 pochází druhá a třetí studie, které se zúčastnilo 216 respondentů, ale tentokrát to nebyli mediátoři, ale zástupci stran konfliktu. Ve druhé studii měli zodpovědět, co podle nich vytváří úspěch v mediaci. Ve třetí studii se měli na věc podívat z druhé strany, co naopak stojí za neúspěchem v návaznosti na práci mediátora. Dle jejich mínění pro úspěch svědčí hlavně tyto faktory: přátelský přístup, projevení empatie mediátora a trpělivosti s jednotlivými stranami, vžití se do jejich pozice a náhled na věc z jejich pozice. O trochu menší vliv má na úspěch samotná osoba mediátora, a to jeho důvěryhodnost, poctivost a neutralita. Až poté byla zmiňována jeho připravenost na průběh mediace, znalost práva a chytrost.⁹⁸

Ve třetí studii byly shledány tyto názory. Jako jedno z hlavních selhání mediátora, pro které nebude vytvořena mediační dohoda je vymezena ztráta důvěryhodnosti ve svého mediátora stranami. Mezi ně spadá např. porušení důvěryhodnosti v rámci mediace a sdělování informací získaných mediací, tedy porušení mlčenlivosti.⁹⁹

4.2. Aplikace mediace v civilněprávních sporech před českými soudy

Doležalová píše: „*Reálně je využít mediace velmi nízké. Z celkového počtu soudních sporů se mediace využívá v pouhém 1% případů, což je zarážející vzhledem k úspoře peněz a času ve srovnání mediace s řízením*

⁹⁷ GOLDBERG, Stephen B. Mediators Reveal Their Essential Techniques for Successful Settlements (Mediátoři odhalují jejich úspěšné techniky pro úspěšnou dohodu). *Alternatives*, 2006, roč. 24, č. 5, s. 81 – 93.

⁹⁸ GOLDBERG, Stephen B., SHAW, Margaret L. The Secrets of Successful (and Unsuccessful) Mediators Continued: Studies Two and Three (Tajemství úspěchu a neúspěchu mediátorů navazující studie 2 a 3). *Negotiation Journal*, 2007, roč. 23, č. 4, s. 393 – 418.

⁹⁹ Tamtéž

soudním.“¹⁰⁰ Je takový názor opravdu opodstatněný a vyjadřuje realitu v ČR? V jakém rozsahu se přistupuje k mediaci? V dané kapitole vycházím z dat poskytnutých Ministerstvem spravedlnosti České republiky k občanskoprávní agendě.¹⁰¹

Od 1. září 2012 je v účinnosti ZOM a od stejné doby byla v účinnosti novela OSŘ, která zavedla § 100 odst. 3 OSŘ, v dnešní podobě po další novele OSŘ zakotven jako § 100 odst. 2 OSŘ o nařízeném prvním setkání s mediátorem. Během prvních čtyř měsíců účinnosti novel nebylo nařízeno soudem ani jedno první setkání s mediátorem. V roce 2013 se situace podstatně změnila. Došlo k nařízení 94 setkání s mediátorem v rámci celé ČR. V roce 2014 můžeme sledovat takřka padesátiprocentní nárůst oproti dřívějšímu roku. V roce 2015 je nárůst ještě významnější. Navýšení je větší než stoprocentní a nacházíme se na čísle 315. Za pouhých devět měsíců loňského roku byla čísla mnohem vyšší než v roce 2015. Bylo nařízeno 484 prvních setkání s mediátorem. Z těchto údajů můžeme vyvodit závěr o navýšení počtu nařízených prvních setkání za jeden kalendářní rok, ke kterému dochází každým rokem od zavedení institutu.

V počtech schválených mediačních dohod jsou čísla odlišná. Pouze v roce 2012 došlo k vyšší četnosti v rámci schválení mediační dohody oproti nařízeným prvním setkáním, ale na to měl bezesporu vliv fakt, že institut prvního nařízeného setkání s mediátorem byl účinný až od druhé poloviny roku 2012. Za rok 2012 bylo schváleno 24 mediačních dohod. V následujícím roce došlo k více než stoprocentnímu navýšení a výsledné číslo je 56 schválených dohod. V roce 2014 došlo k mírnému snížení na 45 dohod. Snížující tendence pokračovala i v roce 2015 na počet 25 dohod. Nic se na tom nezměnilo ani loni. Za prvních devět měsíců roku 2016 se číslo zastavilo na údaji 18 schválených dohod.

Z výše uvedených údajů vyplývá, že sice počtů nařízených prvních setkání s mediátorem ze strany soudů přibývá, ale naopak mediačních dohod ubývá. Výsledná data se liší velkým procentním rozdílem. Z těchto údajů můžeme vytvořit závěr, že i přes snahu soudců zkusit věc vyřešit mediací, k danému způsobu řešení nedochází. Věc se po prvním setkání s mediátorem opět vrací před autoritativní orgán. V této souvislosti vyvstává několik otázek, na která nám čísla schopny odpovědět nejsou. Kde vzniká problém? Nevybírají soudci nesprávné případy k prvnímu nařízenému setkání? Nebo se účastníci nejsou schopni mezi sebou domluvit na řešení

¹⁰⁰ DOLEŽALOVÁ, Martina. Co se na nás chystá v mediaci. *Rodinné listy*, 2015, roč. 4, č. 1, s. 25.

¹⁰¹ Ve všech uvedených datech jsou vyjádřena data poskytnutá Ministerstvem spravedlnosti České republiky. Údaje jsou zahrnuta u roku, kdy došlo k pravomocnému skončení věci, i když např. setkání s mediátorem mohlo být nařízeno v dřívějším roce. Údaje pro rok 2016 zahrnují období od ledna do září 2016. Za celý rok 2016 budou údaje odlišné. Údaje vztahující se k roku 2016 jsou platné ke dni jejich pořízení tj. 20. 10. 2016. Ale před koncem daného roku se mohou provádět zpětné úpravy, které čísla mohou měnit.

a potřebují, aby o jejich sváru bylo rozhodnuto autoritativně? S tím souvisí možnosti, zda se jedná o neochotu ustupovat ze svého přesvědčení a ignorace pohledu druhé strany nebo neochota řešit věci pro nás inovativním způsobem? Dle mého názoru se jedná o všechny tyto faktory dohromady a v souhrnu vytvářejí výsledné údaje. Je pravdou, že stále se jedná o relativně nový a inovativní způsob, který široká veřejnost nezná tak dobře, jak je to u soudního řízení. Chce to čas, aby společnost začala důvěřovat tomuto způsobu řešení a vytvářelo se co možná nejvíce příznivých výsledků. V případě, že zúčastněné strany budou spokojeny s postoupením mediace, budou mezi svými známými šířit nenuceným způsobem informace o ní, díky čemuž se bude postupně zvyšovat povědomí občanů o možném alternativním způsobu řešení. Druhou stránkou věci je, že soudci neměli žádnou praxi s otázkou, kdy je věc vhodné a účelné věc předložit mediátorovi a kdy ne. Čím víc zkušeností budou mít, tím budou schopnější lépe vyhodnotit daný případ a zvolit cestu mediace ve vhodných případech.

V porovnání s celkovou občanskoprávní agendou v ČR jsou počty věcí týkajících se mediace opravdu zanedbatelné. V roce 2012 i v roce 2013 byl více jak šesti set tisícový nápad na soudy. Během roku 2014 došlo ke snížení pod necelých šest set tisíc. V roce 2015 okolo pěti set tisíc a za rok 2016 do září něco málo přes tři sta tisíc. S největší pravděpodobností dojde i v roce 2016 ke snížení nápadu v rámci občanskoprávní agendy. V rámci porovnání dat dojdeme k výsledku, že ani jedno procento případů se neřeší pomocí mediace.

Výsledná data z jednotlivých krajských soudů, pod nimiž jsou samozřejmě zahrnuta čísla z okresních soudů spadající pod jejich působnost, jsou velmi různorodá. Mezi kraje, ve kterých je za celý rok nařízeno ne více než dvacet setkání s mediátorem, patří Středočeský kraj, Jihočeský a Západočeský kraj. V meziproudu se pohybují soudy pro Severočeský, Východočeský a Severomoravský kraj s nařízením do třiceti mediačních setkání. Obvod Městského soudu pro Prahu a obvod Krajského soudu pro Jihomoravský kraj vykazují odlišná čísla. Oba soudy mají vzestupnou tendenci v nařizování prvního setkání s mediátorem, kdy začínaly na počtu do 15 nařízených setkání za rok a pokračovaly takto. V roce 2015 bylo nařízeno v obvodu Městského soudu 89 setkání a u Krajského soudu v Brně to bylo číslo ještě mnohem vyšší, a to 144. Loni došlo ještě k markantnějším nárůstu, kdy za pouhých devět měsíců loňského roku jsou čísla vyšší než za celý rok 2015. U Obvodního soudu v Praze to činí 132 nařízených setkání a v obvodu Krajského soudu v Brně převratných 242 setkání. Ani při sečtení všech nařízených prvních setkání v obvodu Krajského soudu v Praze, Krajského soudu v Českých Budějovicích, Krajského soudu v Plzni, Krajského soudu v Ústí nad Labem a Krajského soudu v Hradci

Králové za takřka čtyři roky nedojdeme k počtu 242 setkání, jež byla nařízena v rámci Krajského soudu v Brně za pouhých devět měsíců roku 2016.

V návaznosti na tato čísla musím situaci ohledně uzavření mediačních dohod zhodnotit jako nepříliš příznivou. Celkový počet nařízených prvních setkání s mediátorem od roku 2012 do září 2016 v celé ČR byl 1033, kdežto celkový počet schválených mediačních dohod ve stejném časovém období a na stejném území pouze 168. Jedná se zhruba o 16 % úspěšnost v dané věci. V obvodu Městského soudu v Praze a Krajského soudu v Brně bylo schváleno nejvíce mediačních dohod. Konkrétně se jednalo o 32 a 41 vyřešených věcí v rámci mediačního procesu. Na opačné straně stojí Krajský soud v Českých Budějovicích s pouhou 1 schválenou mediační dohodou za čtyři roky. Nesmíme, opomenou fakt, že data schválených mediačních dohod nevycházejí pouze z řízení, kde bylo využito institutu nařízeného prvního setkání s mediátorem. Tedy lze vyvodit, že výsledné údaje úspěšnosti využití institutu jsou ještě o něco nižší.

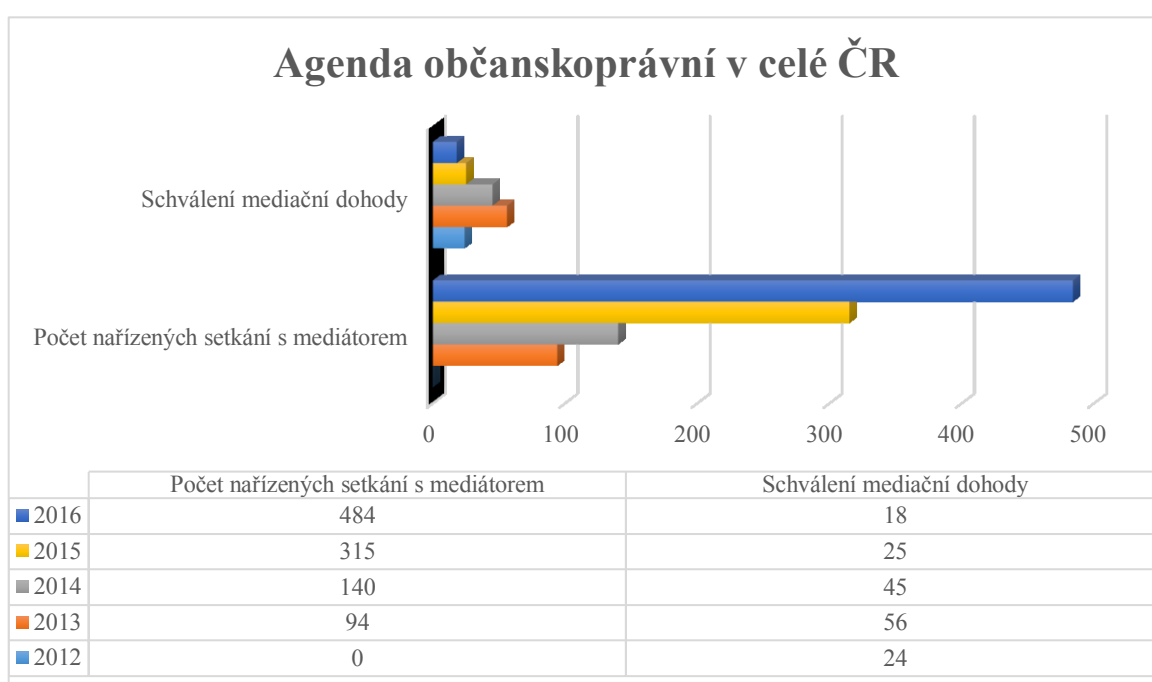
V rámci dané analýzy dat jsem si k podrobnějšímu zpracování vybrala Krajský soud v Ostravě (dále jen KSO), jelikož jsem studentkou Právnické fakulty University Palackého v Olomouci a Okresní soud v Olomouci (dále jen OSO) spadá pod obvod KSO. Mimo OSO do obvodu krajského soudu spadá dalších deset soudů. Samotný KSO je v nařizování prvního setkání s mediátorem nejaktivnější. Od září 2012 do září roku 2016 celkově nařídil 38 setkání z celkového počtu devadesáti čtyř nařízených setkání s mediátorem v jeho obvodu, což znamená, že nařídil více než jednu třetinu všech prvních setkání. S pouhým jedním nařízeným setkáním s mediátorem disponuje Okresní soud v Bruntále a Okresní soud v Ostravě. O jednu pomyslnou příčku výš stojí Okresní soud ve Frýdku Místku a Okresní soud v Jeseníku se dvěma nařízenými prvními setkáními za čtyři roky. V loni nejambiciózněji přistoupil k nařizování Okresní soud v Šumperku, který předloňský počet 7 setkání navýšil na prozatímních 13 v roce 2016. Z údajů vyplývá, že i v samotném jednom obvodu krajského soudu existují velmi rozdílné přístupy k nařizování.

V počtu schválených mediačních dohod jsou čísla ještě nižší. Za celé čtyři roky bylo schváleno pouhých 8 mediačních dohod. Uvidíme, zda je to pouhý začátek a počty budou narůstat či dojde ke stagnaci a mediace nebude v našich končinách nadužívaný pojem.

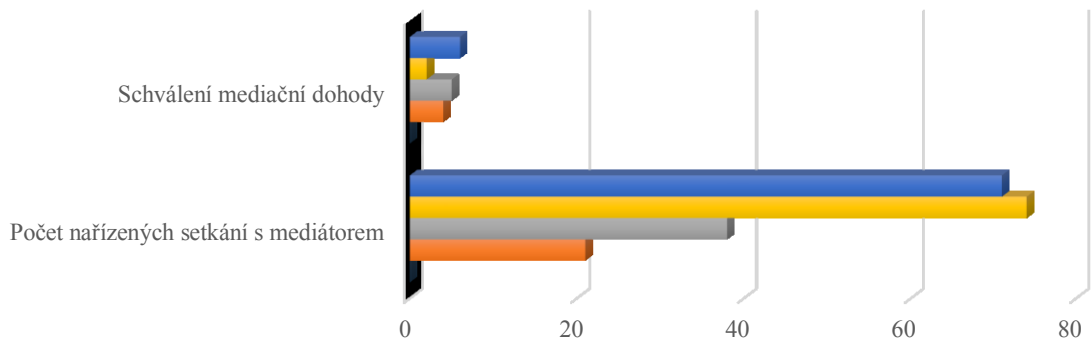
Pro srovnání přikládám i údaje vztahující se k mediaci v opatrovnických řízeních. V první řadě musíme vzít v potaz, že opatrovnická agenda je mnohem užší než rozsáhlá agenda občanskoprávní, tak i výsledná čísla jsou v nižších hodnotách. Nápad v dané věci byl v letech 2012 až 2016 v rozmezí 92 872 – 129 471 řízení. Od roku 2012 sledujeme nárůst tohoto typu řízení. V lednu – září 2016 bylo 98 446 řízení, kdy za celý rok 2012 jich bylo 92 872. Každým rokem dochází k takřka 100 % nárůstu v počtu nařízených prvních setkání. Kdy v roce 2012 bylo

nařízeno 0 setkání. V roce 2013 se již jednalo o 21, v roce 2014 38, v roce 2015 o 74 a za leden až září roku 2016 došlo k nařízení 71 setkání s mediátorem. Trend nárůstu počtu nařízeného prvního setkání se vyskytuje i v občanskoprávní agendě, ale nejedná se o tak ustálený nárůst. V počtu schválených mediačních dohod se už nejedná o tak strmý nárůst jejich počtů. Za rok 2012 jich bylo 0, v roce 2013 4, o rok později 5, v roce 2015 2 a za tři čtvrtě roku 2016 6. Celkově nařízeno 204 prvních setkání s mediátorem. A výsledný počet schválených mediačních dohod je 17. Tedy se jedná o úspěšnost zhruba 7 %. V komparaci s agendou občanskoprávní, která má úspěšnost cca 16 %, tak v rámci opatrovnických řízení je úspěšnost ještě nižší.

4.3. Grafické znázornění

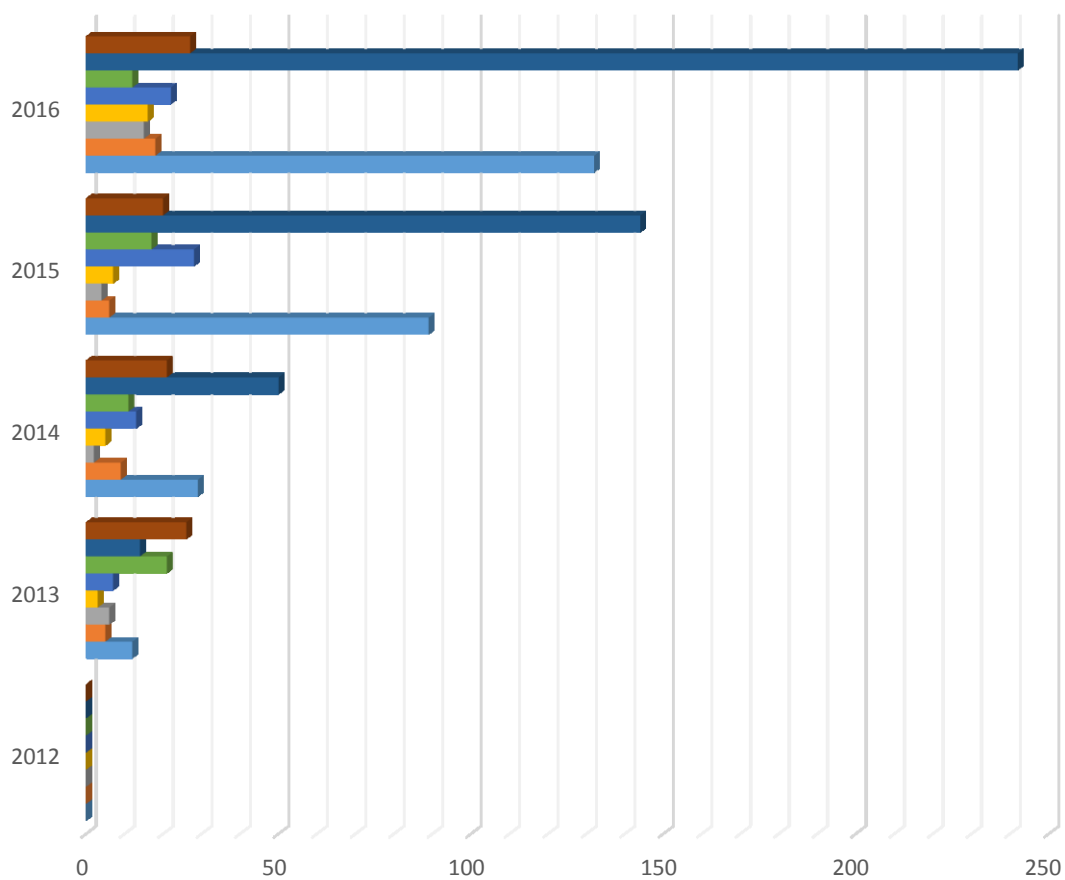

Agenda opatrovnická v celé ČR

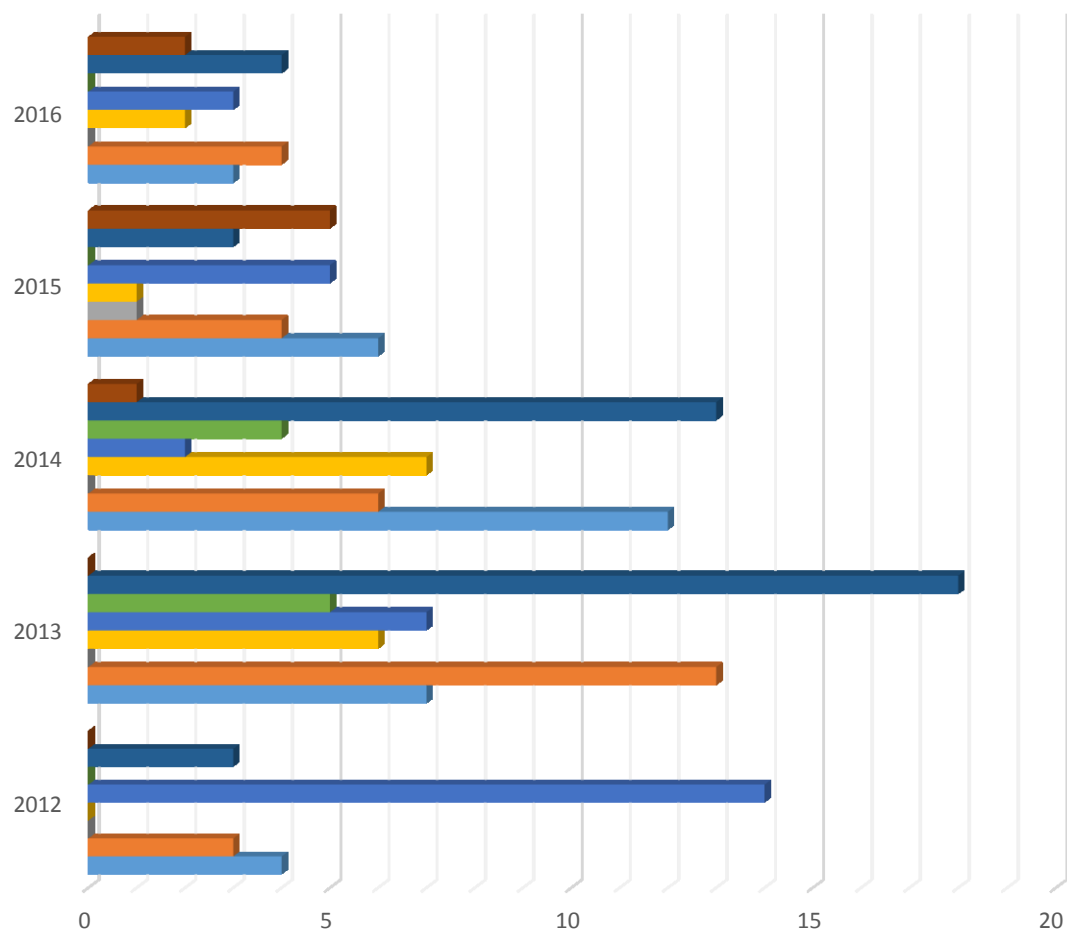
	Počet nařízených setkání s mediátorem	Schválení mediační dohody
■ 2016	71	6
■ 2015	74	2
■ 2014	38	5
■ 2013	21	4
■ 2012	0	0

Počet nařízených setkání s mediátorem v jednotlivých krajích ČR

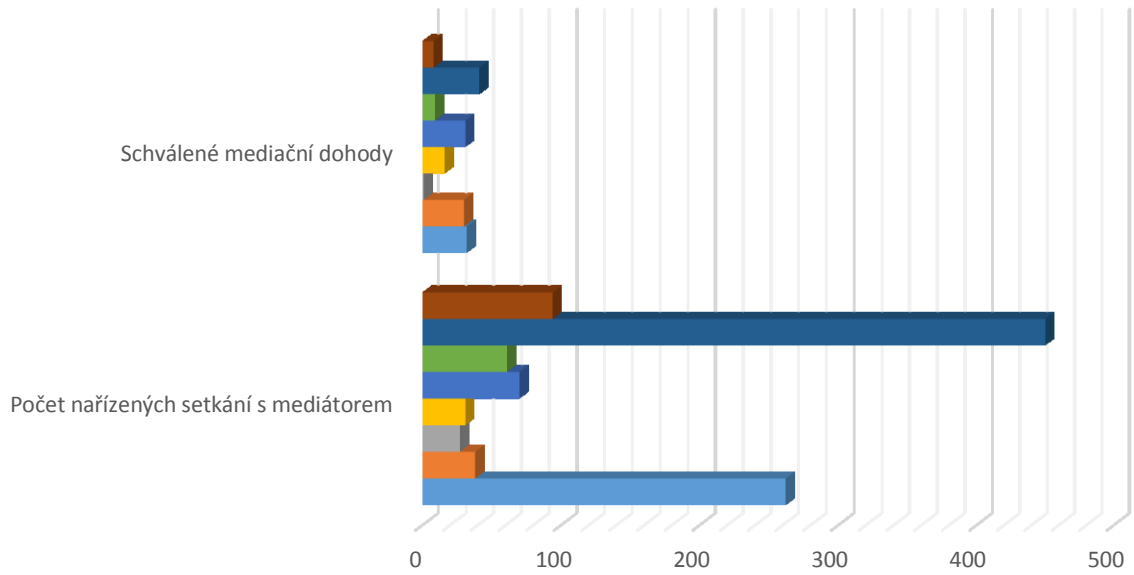
	2012	2013	2014	2015	2016
SM	0	26	21	20	27
JM	0	14	50	144	242
VČ	0	21	11	17	12
SČ	0	7	13	28	22
ZČ	0	3	5	7	16
JČ	0	6	2	4	15
StČ	0	5	9	6	18
PRAHA	0	12	29	89	132

Schválené mediační dohody v jednotlivých krajích ČR

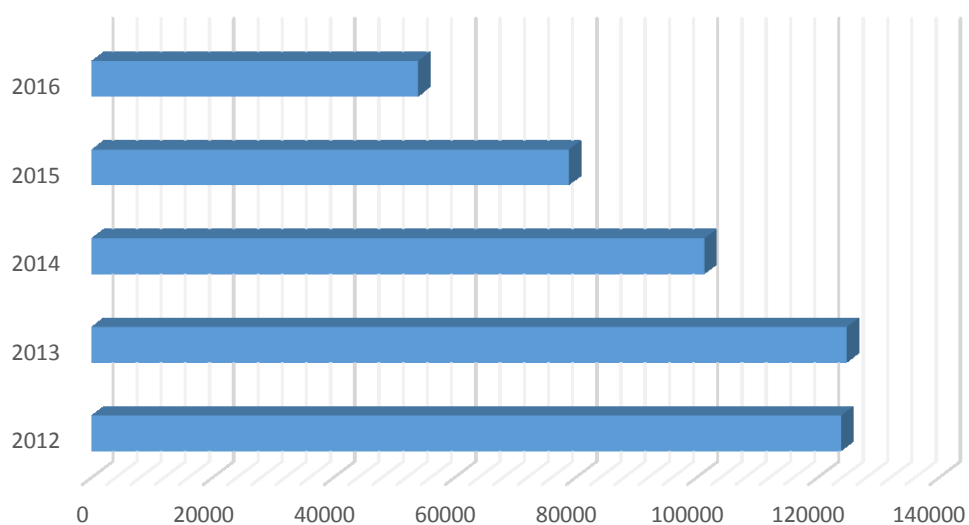
	2012	2013	2014	2015	2016
SM	0	0	1	5	2
JM	3	18	13	3	4
VČ	0	5	4	0	0
SČ	14	7	2	5	3
ZČ	0	6	7	1	2
JČ	0	0	0	1	0
StČ	3	13	6	4	4
PRAHA	4	7	12	6	3

Celkový přehled v ČR

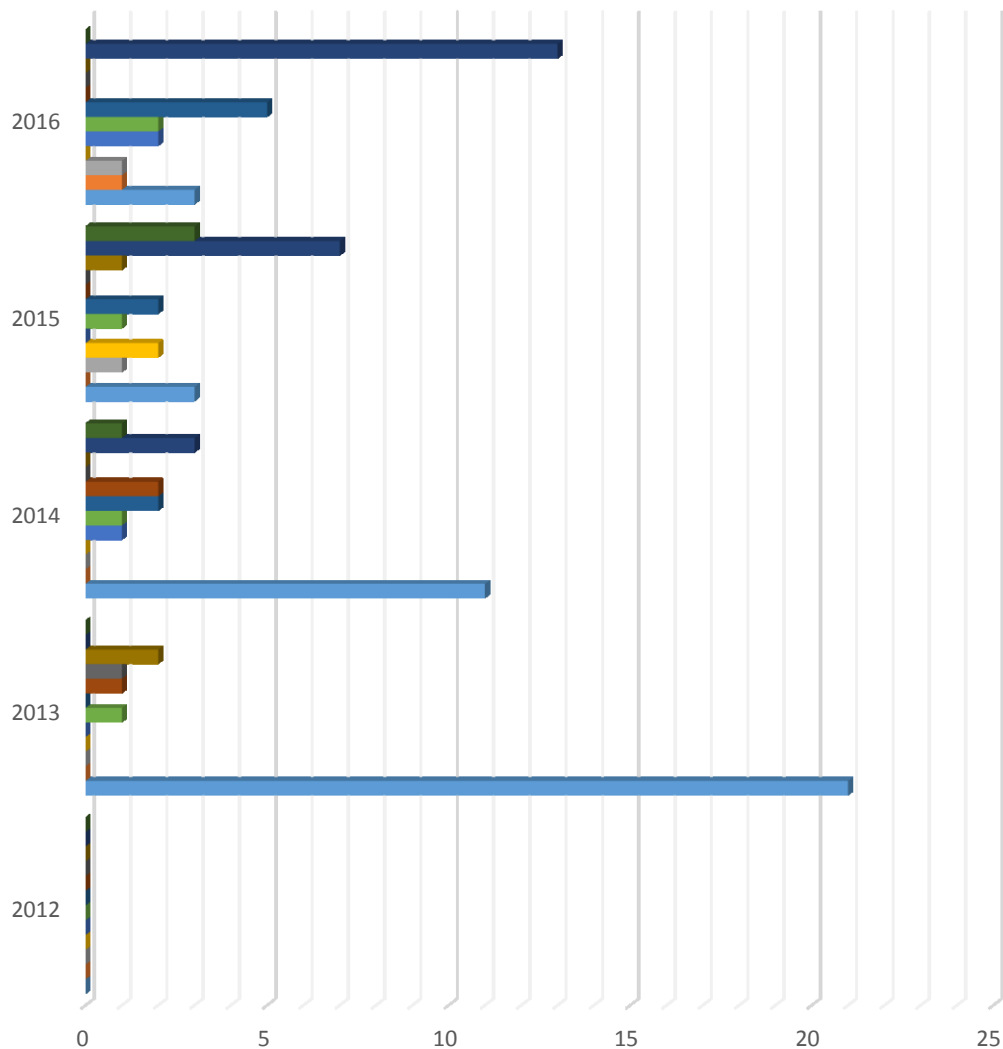
	Počet nařízených setkání s mediátorem	Schválené mediační dohody
■ SM	94	8
■ JM	450	41
■ VČ	61	9
■ SČ	70	31
■ ZČ	31	16
■ JČ	27	1
■ StČ	38	30
■ PRAHA	262	32

Celkový počet soudních řízení v obvodu Krajského soudu v Ostravě

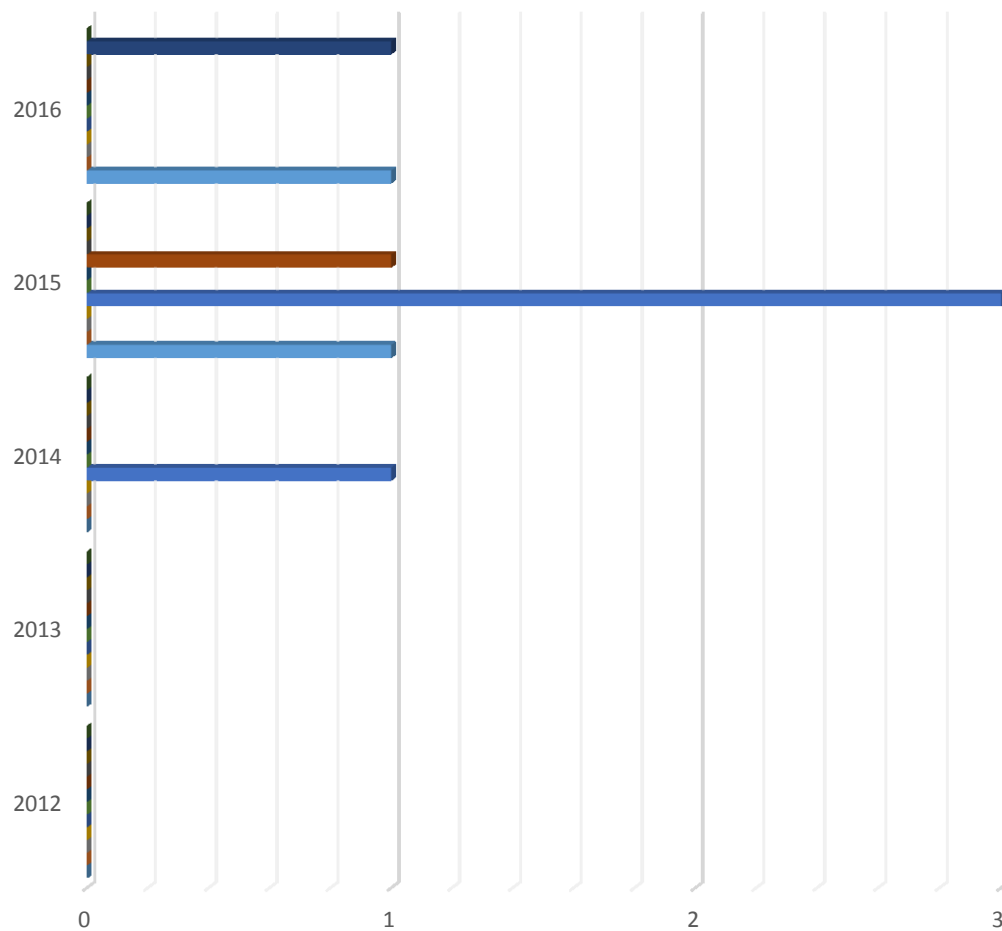
	2012	2013	2014	2015	2016
■ Celkový počet	123835	124768	101300	78874	53928

Počet nařízených prvních setkání s mediátorem v obvodu Krajského soudu v Ostravě

	2012	2013	2014	2015	2016
■ OS Vsetín	0	0	1	3	0
■ OS Šumperk	0	0	3	7	13
■ OS Přerov	0	2	0	1	0
■ OS Ostrava	0	1	0	0	0
■ OS Opava	0	1	2	0	0
■ OS Olomouc	0	0	2	2	5
■ OS Nový Jičín	0	1	1	1	2
■ OS Karviná	0	0	1	0	2
■ OS Jeseník	0	0	0	2	0
■ OS Frýdek-Místek	0	0	0	1	1
■ OS Bruntál	0	0	0	0	1
■ KS Ostrava	0	21	11	3	3

Počet schválených mediačních dohod v obvodu Krajského soudu v Ostravě

	2012	2013	2014	2015	2016
■ OS Vsetín	0	0	0	0	0
■ OS Šumperk	0	0	0	0	1
■ OS Přerov	0	0	0	0	0
■ OS Ostrava	0	0	0	0	0
■ OS Opava	0	0	0	1	0
■ OS Olomouc	0	0	0	0	0
■ OS Nový Jičín	0	0	0	0	0
■ OS Karviná	0	0	1	3	0
■ OS Jeseník	0	0	0	0	0
■ OS Frýdek-Místek	0	0	0	0	0
■ OS Bruntál	0	0	0	0	0
■ KS Ostrava	0	0	0	1	1

5. Závěr

Cílem mé práce bylo zanalyzovat současný stav aplikovatelnosti mediace v ČR, a přitom se zaměřit na některé nejasnosti spojené s jejím užitím. Práce je členěna tak, že v každé kapitole si zabírám určitým okruhem a snažím se na věc dívat z komplexního hlediska. Pro vymezení cíle jsem si zvolila dvě výzkumné otázky, na které jsem se v závěru našla adekvátní řešení. Mým dalším záměrem bylo i provedení souhrnného popisu aplikovatelnosti mediace v ČR v návaznosti na řízení soudní, s orientací na některé problémové aspekty v tomto kontextu vznikající. A celkově vymezení těch aspektů, které by mohly dopomoci k rozsáhlejšímu využívání mediace v ČR.

Bylo by vhodné *de lege ferenda* rozšířit zákonný princip mlčenlivosti i na strany řízení v ČR? Samotný princip mlčenlivosti je jedním ze stavebních prvků mediace, bez něj by byla mediace nicotným institutem. Dlouholetý vývoj mediace v USA ukázal a stále ukazuje, že důvěrnost v rámci mediace nelze oslabovat a dávat na druhou kolej. Proto, aby strany vůbec přistoupili k mediaci je nutné zajistit, aby nabízela něco navíc, než poskytuje soudní řízení. Proč by ji jinak strany měly absolvovat, kdyby jim neposkytovala žádné výhody. Pro vyřešení sváru mezi jedinci nelze k věci přistoupit jinak než se zabývat daným problémem, a to do hloubky. A právě proto máme v rámci mediace princip mlčenlivosti, aby se strany nebály sdělovat své pocity, informace a vše s tím související v plném rozsahu. Bez jakéhokoliv strachu, že cokoliv řeknou během ní může být v případném soudním sporu použito proti nim. České zákonné pojetí mlčenlivosti v mediaci vztahující se pouze na osobu mediátora není špatné, ale dle mého názoru je nedostačující. Docházím k závěru, že je vhodné, aby princip mlčenlivosti byl *de lege ferenda* vztažen i na samotné účastníky mediace, nejenom na osobu mediátora. Daná možnost skýtá mnohem více pozitiv než negativ. Hlavní výtkou, proč by se mlčenlivost neměla vztahovat na všechny zúčastněné byly od samotného počátku obavy, že by v případě soudního řízení nebylo možno unést břemeno důkazní v návaznosti na vyloučení všech informací s mediací souvisejících. Ano, je nepochybné, že informace, ke kterým se strana dostane díky mediaci budou nepřístupné, ale k něm by se protistrana stejně nedostala, kdyby mělo dojít pouze k civilnímu soudnímu řízení. S důkazy, které strana měla k dispozici před započatím mediace nebo získané z jiných zdrojů disponovat samozřejmě může, na tyto se mlčenlivost nevztahuje, takže proč by měla být díky mediaci znevýhodněna? Naopak, se účastníkům naskytuje příležitost vyříkat si své rozpory v neutrálním prostředí s možností využití otevřených karet. Díky aplikaci mlčenlivosti i na strany řízení dochází k jejímu prohloubení. Strany se nemusí obávat nebo smluvně vymezovat, jak to bude s pojetím mlčenlivosti mezi nimi. Myslím si, že by to mediaci pomohlo, jak z pohledu jejího

užití, tak by to mohlo zvýšit i počet výsledných mediačních dohod. Vždyť právě účelem ZOM má být přispívat k rozvoji mediace v našem právním prostředí dle důvodové zprávy k němu.¹⁰²

Jako nedostatek omezující větší nárůst užití mediace, vnímám neinformovanost veřejnosti o mediaci nebo neochotu lidí zkoušet věci novým způsobem. Velkou roli v tom hraje naše právní prostředí, kde jsou lidé zvyklí obracet se na soudy, a i přes to, že o mediaci slyšeli, tak ji nevyužijí z důvodu neschopnosti se domluvit, podívat se na věc z nadhledu či z pozice druhé strany. Na sociálních sítích se vyskytuje nespočet informací o mediaci. Například i veřejnoprávní televize ČT1 vysílala pořady s tématem mediace. Pořad týkající se mediace občanskoprávní byl odvysílán např. v roce 2009 v rámci pořadu „*Komunikace je hra*“¹⁰³. Řeší se v něm sousedský spor a je tam názorně vyobrazeno, co mediace je a jaký má vliv na budoucí život stran v obecných rysech. Sama jsem se při rozhovoru se známými setkala, kteří jsou i vysokoškolsky vzdělaní, i když ne v právním oboru, že vůbec netuší, co mediace je a ani o ni dosud neslyšeli. Následně se mě ptali, co vlastně mediace znamená a v čem spočívá její odlišení od soudního řízení. Mnoho z nich uvedlo, že to zní velmi zajímavě a že to může být v určitých případech vhodnější způsob řešení sporu.

Studie EU došla ke stejným závěrům. Povědomí o mediace je přes různé snahy o její zviditelnění „*nízké a potenciální strany sporu mají stále nedostatek informací. Dokládá to 18 zúčastněných subjektů z členských států. V 10 členských státech přetrvává neinformovanost i v právních profesích.*“¹⁰⁴ Plamínek řekl: „*Mediace je známa spíše v odborných kruzích a není příliš využívána ani soudci. Ti o ní sice často mluví jako o zajímavé a přínosné metodě, ale v praxi ji nařizují nebo doporučují spíše výjimečně.*“¹⁰⁵

Jaké jsou výsledky nařízeného prvního setkání se zapsaným mediátorem a využití v daném případě cesty v rámci mediace? Z výsledných statistických údajů docházím k závěru, že počet nařízených prvních setkání s mediátorem stále v občanskoprávní agendě v ČR narůstá, ale na druhou stranu, ne všechny soudy vyvíjejí stejnou aktivitu, když vezmeme v potaz celkový počet 450 nařízených prvních setkání s mediátorem za účinnosti ZOM v Jihomoravském kraji oproti 27 za celé čtyři roky v Jihočeském kraji. Rozdíl je více jak 90 %. Výsledná čísla u

¹⁰² Důvodová zpráva k zákonu č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci) [online]. [cit. 15. března 2017]. Dostupné na < <http://mediator-praha.cz/docs/zakon-o-mediaci-duvodova-zprava.pdf>>.

¹⁰³ *Komunikace je hra*. Ze dne 14. 1. 2009. [cit. 6. 11. 2016]. Dostupné na <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10169534357-komunikace-je-hra/208572231010002-mediace/>.

¹⁰⁴ Zpráva Komise Evropského parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. 10 - 11 s. Dostupné na < <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/CS/1-2016-542-CS-F1-1.PDF>>.

¹⁰⁵ PLAMÍNEK, Jiří. *Mediace nejúčinnější lék na konflikt*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s., 2013. s. 157.

mediačních dohod nedosahují počtu nařízených prvních setkání s mediátorem, což bylo předvídatelné. V obvodu Městského soudu v Praze je počet prvních setkání 262, ale celkový počet uzavřených mediačních dohod nedosahuje ani 15 procent z daného čísla, a to do počtu mediačních dohod jsou zařazeny i dohody vzniklé bez nařízeného prvního setkání s mediátorem.

Ze všech okolností a dat považuji institut mediace v ČR na vzestupu, který by mohl pomoci snížit množství kauz řešených před soudy. Neevidujeme nikterak strmý a rychlý vývoj, ale určité posuny v užití jsou znatelné. Na druhou stranu jsou rezervy stále značné. Když si vezmeme, že celkový nápad v občanskoprávní agendě byl na soudy v České republice od roku 2012 v rozsahu 695 462 řízení, v roce 2013 650 450, v roce 2014 597 381, 502 915 v roce 2015 a do září roku 2016 v rozsahu 329 545. Ve stejném období byly počty schválených mediačních dohod 24, 56, 45, 25 a 18.

Celkově právní úpravu týkající se mediace v České republice v návaznosti na úpravu EU hodnotím jako zdařilou. Jedná se o první velké etablování soukromoprávní mediace u nás, kdy vzniklé nejasnosti či problémy by měly být postupně řešeny judikaturou, k čemuž zatím příliš nedochází. V mnohých případech se vybíralo z různých způsobů, jak lze danou problematiku pojmout, a také z protichůdných prostředků řešení. Na vyřešení některých nejasností si musíme počkat, jak k nim přistoupí soudní aparát se svou judikaturou či případná zákonodárná moc v rámci novely ZOM.

Na závěr bych chtěla uvést několik citátů. První „*Konflikt je příležitost, která balancuje na břeheni nebezpečné vlny.*“¹⁰⁶ Druhý „*Cílem ingerence soudu do mediačního procesu není zbabovat soudce jeho pravomoci smiřovat a soudit, ale spíše jeho funkci mediací doplňovat.*“¹⁰⁷

Mediace nemá vítěze, ani poraženého!

¹⁰⁶ RISKIN, L. L., ARNOLD, T., KEATING, J. M. Jr. *Mediace aneb jak řešit konflikty*. 1. vydání. Praha: Pallata, 1997. s. 120.

¹⁰⁷ LIGOT, F. *Le pouvoir de conciliation du juge, la médiation et l'autorité des accords*. Ann, dr. Louvain, 1996. s. 113.

6. Seznam použitých zdrojů

6.1. Knihy/monografie

DOLEŽALOVÁ, M., HÁJKOVÁ, Š., POTOČKOVÁ, J. *Zákon o mediaci. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 360.

DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Komentář k Občanskému soudnímu řádu*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 1042.

GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy: s komentářem a vzory podle stavu k 1. 1. 2014 v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 232.

HOLÁ, Lenka a kolektiv. *Mediace a možnost využití v praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. s. 512.

HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. s. 270.

CHOLENSKÝ, Robert. *Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy*. 1. vydání. Praha: Linde, 2013. s. 304.

LIGOT, F. *Le pouvoir de conciliation du juge, la médiation et l'autorité des accords*. Ann, dr. Louvain, 1996. s. 113.

MELZER, Filip. *Metodologie nalézáni práva. Úvod do právní argumentace*. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 304.

PLAMÍNEK, Jiří. *Mediace nejúčinnější lék na konflikt*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s., 2013. s. 168.

RISKIN, L. L., ARNOLD, T., KEATING, J. M. Jr. *Mediace aneb jak řešit konflikty*. 1. vydání. Praha: Pallata, 1997. s. 126.

SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2013. s. 1422.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Facilitativní mediace: řešením konfliktu prostřednictvím mediátora*. 1. vydání. Praha: Portál, 2012. s. 208.

6.2. Články z odborných časopisů

DOLEŽALOVÁ, Martina. Co se na nás chystá v mediaci. *Rodinné listy*, 2015, roč. 4, č. 1, s. 25-28.

GOLDBERG, Stephen B. Mediators Reveal Their Essential Techniques for Successful Settlements (Mediátoři odhalující jejich úspěšné techniky pro úspěšnou dohodu). *Alternatives*, 2006, roč. 24, č. 5, s. 81–93.

GOLDBERG, Stephen, B., SHAW, Margaret, L. The Secrets of Successful (and Unsuccessful) Mediators Continued: Studies Two and Three (Tajemství úspěchu a neúspěchu mediátorů navazující studie 2 a 3). *Negotiation Journal*, 2007, roč. 23, č. 4, s. 393–418.

HÁJKOVÁ, Šárka. Mediace v kontextu občanského soudního řízení. *Bulletin advokacie*, 2013, roč. 15, č. 6, s. 24-26.

HORÁČEK, Tomáš. Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*, 2013, roč. 20, č. 6, s. 17-21.

Jelínková, Petra. Soudem nařízené první setkání se zapsaným mediátorem a nečinnost stran. *Právo a rodina*, 2014, roč. 16, č. 10, s. 7-11.

PRUDÍKOVÁ, Dana, KORBEL, František. Role Ministerstva spravedlnosti při přípravě zákona o mediaci. *Bulletin Advokacie*, 2013, roč. 20, č. 6, s. 15-17.

SVATOŠ, Martin. Mýty a fakta o prvním setkání s mediátorem, aneb všechno, co jste o mediaci chtěli vědět, ale báli jste se zeptat. *Bulletin Advokacie*, 2013, roč. 20, č. 11, s. 48-50.

6.3. Právní předpisy

Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 255/2012, o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 420/2004 Z. z., o mediácii a o doplnení niektorých zákonov, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 390/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 420/2004 Z.z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Vyhláška č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 255/2012, o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES, ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech.

Americans with Disabilities Act ze dne 26. července 1990.

California Evidence Code.

The Code of Civil Procedure.

The Code of Laws of the United States of America.

6.4. Judikatura

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. ledna 2006, sp. zn. 30 Cdo 641/2005.

Rozsudek the United States district court for the district of Kansas ze dne 28. 6. 2011, čj. 10-1296-SAC.

Rozsudek the United States Court of Appeals, Tenth Circuit ze dne 4. dubna 2012, čj. 11-3228.

Rozsudek the Court of Appeal, Second District, Division 7, California ze dne 12. 11. 2009, čj. B215215.

Rozsudek Cassel v. Superior Court ze dne 13. 1. 2011 čj. S178914.

Rozsudek Foxgate Homeowners' Assn. v. Bramalea California ze dne 9. července 2001, čj. S087319.

Rozsudek Cassel v. Superior Court ze dne 13. 1. 2011 čj. S178914.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 2. 2016, sp. zn. 21 Co 62/2016.

6.5. Ostatní zdroje

Americans with Disabilities Act [online]. [cit. 7. února 2017]. Dostupné na <https://www.ada.gov/2010_regs.htm>.

Asociace mediátorů České republiky [online]. [cit. 7. února 2017]. Dostupné na <<http://www.amcr.cz/o-asociaci/>>.

Důvodová správa k zákonu č. 420/2004 Z.z., o mediácii a o doplnení niektorých zákonov [online]. [cit. 25. února 2017]. Dostupné na <<http://wwwold.justice.sk/kop/pk/pk120-04.htm>>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)[online]. [cit. 8. února 2017]. Dostupné na < <http://mediator-praha.cz/docs/zakon-o-mediaci-duvodova-zprava.pdf>>.

European Mediation Network Initiative [online]. [cit. 7. února 2017]. Dostupné na < <http://www.european-mediation.eu/>>.

Evropský kodex chování pro zprostředkovatele [online]. [cit. 7. února 2017]. Dostupný na <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_cs.pdf>.

JELÍNKOVÁ, Petra. *K vybraným problémům nařízeného prvního setkání se zapsaným mediátorem* [online]. bulletin-advokacie.cz, 23.04.2015 [cit. 14. února 2017]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/prvni-setkani-se-zapsanym-mediator-em-v-praxi?browser=mobi>>.

Komunikace je hra [online]. Ze dne 14. 1. 2009 [cit. 6. 11. 2016]. Dostupné na <www.ceskatelevize.cz/porady/10169534357-komunikace-je-hra/208572231010002-mediace>.

KUBOVÁ, Jana. *K běhu lhůt podle občanského zákoníku* [online]. epravo.cz, 30. 10. 2014 [cit. 25. 11. 2016]. Dostupné na www.epravo.cz/top/clanky/k-behu-lhut-podle-obcanskeho-zakoniku-95875.html.

Pracovní dokument návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje [online]. [cit. 17. 11. 2016]. Dostupné na < http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/juri/dt/914/914981/914981_cs.pdf>.

World Mediation Forum [online]. Dostupné na < <http://www.mediate.com/mediator/search.cfm>>.

World Mediation Organizace [online]. Dostupné na < <http://www.worldmediation.org/>>.

Zpráva Komise Evropského parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech [online]. [cit. 17. 11. 2016]. Dostupné na < <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/CS/1-2016-542-CS-F1-1.PDF>>.

7. Anotace

V práci jsem se zaměřila na pojetí mediace v praxi a její propojení s civilním soudním řízením. Jedná se o téma, ke kterému jsou nutná přesná data, aby se z nich daly vyvodit určité závěry. V diplomové práci jsou zakomponovány údaje poskytnuté Ministerstvem spravedlnosti České republiky od účinnosti zákona o mediaci do září loňského roku. Jedná se o vyhodnocení údajů týkajících se striktně občanskoprávní agendy vyjma agendy opatrovnické. Pro vyhodnocení dat jsem využila metodu analýzy údajů a její přenesení do písemné a grafické podoby. Dále jsem v práci využila metodu komparace právní úpravy etablované v České republice s jinými právními úpravami na světě. Ve vyhodnocování údajů jsem hledala odpovědi na mé výzkumné otázky. Provedeným výzkumem jsem zjistila, že mediace není opravdu v České republice v obchodních a občanských věcech nadužívaným institutem, ale dochází k jejímu pomalému rozvoji.

7.1. Klíčová slova:

mediátor, mediační zákon, první nařízené setkání s mediátorem, alternativní řešení sporů, mediační dohoda, dohoda o provedení mediace, mlčenlivost

8. Abstract

In this thesis I focused on using mediation in practise and how it is connected with civil procedure in our country. It was necessary to have exact data so as I could draw accurate conclusions. I recieved these data from Ministry of Justice of the Czech Republic. I analyzed data since the effectiveness of the Mediation Act until September 2016. I did evaluation of these data relating only to civil cases except curatorial agenda. I used analysis, comparison method to compare law of mediation in the Czech Republic with the different countries in the world. I wanted to find answers to my research questions. During my research I found out that people do not use mediation in business and civil problems a lot, but we can see very slow development.

8.1. Key words:

mediator, the Mediation Act, first enacted meeting with a mediator, alternative dispute resolution, mediation agreement, agreement on mediation, confidentiality